

Ediția în limba română

Comunicări și informări

Anul 59

14 aprilie 2016

Cuprins

I Rezoluții, recomandări și avize

REZOLUȚII

Comitetul Economic și Social European

A 514-a sesiune plenară a CESE, din 17 și 18 februarie 2016

2016/C 133/01 Rezoluția Comitetului Economic și Social European în sprijinul Acordului Schengen — Sprijină Schengen pentru a circula liber 1

AVIZE

Comitetul Economic și Social European

A 514-a sesiune plenară a CESE, din 17 și 18 februarie 2016

2016/C 133/02 Avizul Comitetului Economic și Social European privind viitorul Agendei urbane a UE din perspectiva societății civile (aviz exploratoriu solicitat de Președinția neerlandeză a UE) 3

2016/C 133/03 Avizul Comitetului Economic și Social European privind combaterea sărăciei (aviz exploratoriu) 9

Acte pregătitoare

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 514-a sesiune plenară a CESE, din 17 și 18 februarie 2016

2016/C 133/04 Avizul Comitetului Economic și Social European privind „Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Plan de acțiune privind edificarea unei Uniuni a piețelor de capital” [COM(2015) 468 final] 17

2016/C 133/05	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Consiliului de modificare a Directivei 2006/112/CE privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată, în ceea ce privește durata obligației de respectare a cotei standard minime [COM(2015) 646 final – 2015/0296 (CNS)]	23
2016/C 133/06	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei — Către un Plan strategic integrat privind tehnologiile energetice (SET): Accelerarea transformării sistemului energetic european [C(2015) 6317 final]	25
2016/C 133/07	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Strategia de extindere a UE [COM(2015) 611 final]	31
2016/C 133/08	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Analiza anuală a creșterii pentru 2016 [COM (2015) 690 final] și Proiectul de raport comun privind ocuparea forței de muncă care însoțește Comunicarea Comisiei privind Analiza anuală a creșterii pentru 2016 [COM(2015) 700 final]	37

I

(Rezoluții, recomandări și avize)

REZOLUȚII

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 514-A SESIUNE PLENARĂ A CESE, DIN 17 ȘI 18 FEBRUARIE 2016

Rezoluția Comitetului Economic și Social European în sprijinul Acordului Schengen**Sprijină Schengen pentru a circula liber**

(2016/C 133/01)

Libera circulație este succesul cel mai tangibil al integrării europene. Acordul Schengen, care le permite cetățenilor să călătorească liber dintr-o țară în alta ca să muncească, să studieze ori să își petreacă timpul liber și care înlătură obstacolele materiale din calea liberei circulații a mărfurilor și serviciilor este o piatră de temelie a pieței interne, care se ridică la 2 800 de miliarde EUR, implicând în fiecare an 1,7 milioane de lucrători transfrontalieri și 57 de milioane de deplasări rutiere în interiorul granițelor UE. Eliminarea controalelor la frontierele interne a jucat un rol semnificativ în ceea ce privește înlăturarea barierelor, apropierea dintre oameni și stimularea economiei europene. Mai multe generații de europeni au crescut bucurându-se de avantajele oferite de Acordul Schengen, fără ca măcar să își dea seama de acest lucru. Costul estimativ al întoarcerii la o Europă a controalelor la frontierele interne ar fi de 100 de miliarde EUR, reprezentând 0,8 % din PIB, ceea ce ne-ar sărăci pe toți din punct de vedere cultural, social și economic.

Comitetul Economic și Social European susține pe deplin principiile care au determinat statele membre semnatare ale Acordului din 1985 să se declare „conștiente de faptul că Uniunea tot mai strânsă a popoarelor statelor membre ale Comunităților Europene ar trebui să își găsească expresia în libertatea de a trece frontierele interne pentru toți resortisanții statelor membre și în libera circulație a bunurilor și serviciilor” și „dornice să întărească solidaritatea între popoarele lor prin eliminarea obstacolelor ridicate împotriva liberei circulații la frontierele comune dintre state [...]”: acest acord viza uniunea popoarelor și solidaritatea dintre ele. Dincolo de consecințele economice de temut pe care le-ar aduce cu sine, subminarea acestui acord ar constitui așadar o lovitură la adresa solidarității și a Uniunii înseși, o lovitură care s-ar putea dovedi fatală.

Totodată, Comitetul susține pe deplin principiul care a determinat statele membre semnatare ale Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene să prevadă că „Uniunea dezvoltă o politică care urmărește [...] să asigure absența oricărui control asupra persoanelor la trecerea frontierelor interne, indiferent de cetățenie”, asigurând, în același timp, o gestionare eficace a controlului la frontierele externe [articolul 77 alineatul (1)].

De aceea, în calitate de reprezentanți ai societății civile europene, membrii CESE sunt din ce în ce mai îngrijorați de presiunile care se exercită asupra Acordului Schengen. CESE face apel la guvernele europene să nu cedeze în fața presiunii populiste și să nu se lase cuprinse de teamă, ci să apere drepturile pentru care am depus atâtea eforturi. Comitetul recunoaște că anumite evenimente recente au dezvăluit deficiențe grave în ceea ce privește gestionarea frontierelor europene și capacitatea noastră de a monitoriza în mod eficient circulația răuvoitorilor. Trebuie găsit un răspuns la aceste preocupări, dar nu Acordul Schengen este problema și nu trebuie transformat în țap ispășitor. Instituțiile Uniunii Europene trebuie să evite cu orice preț o destructurare progresivă a normelor Schengen și, ca urmare, a pieței interne, căci, în cele din urmă, cei care vom avea de suferit vom fi noi toți.

Forța spațiului Schengen nu poate sta numai în veriga sa cea mai slabă. Protejarea frontierelor UE ar trebui să fie un efort comun, a cărui responsabilitate să revină tuturor statelor membre. Trebuie respectate angajamentele statelor membre privind crearea și consolidarea unei agenții Frontex eficiente și operaționale. Fără asigurarea unor controale eficiente la frontiere, Uniunea nu va fi în măsură să garanteze accesul refugiaților care au nevoie de ajutor. În cele din urmă, asigurarea eficacității controalelor la frontierele externe reprezintă condiția prealabilă a menținerii sistemului Schengen. Securizarea frontierelor nu trebuie să ducă la respingerea celor care au nevoie de protecție din rațiuni umanitare, conform Convenției de la Geneva.

Trebuie să fim pregătiți să găsim soluții curajoase, care să ne poată proteja drepturile și Uniunea fără frontiere interne, permițând cetățenilor să muncească, să facă comerț, să studieze, să facă schimb de idei, bunuri și servicii în mod liber. Aceasta este Europa noastră, spațiul nostru Schengen și drepturile noastre sociale și fundamentale.

Prin urmare, Comitetul face apel la organizațiile europene și naționale ale societății civile să își acorde sprijinul nu doar menținerii, ci și consolidării spațiului Schengen și extinderii lui. La rândul său, CESE se angajează să intervină pe lângă instituțiile Uniunii și, în special, pe lângă Consiliu, astfel încât statele membre să rămână fidele principiilor tratatelor și acordurilor care reprezintă câștiguri incontestabile pentru Uniunea popoarelor europene.

Bruxelles, 17 februarie 2016.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

AVIZE

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 514-A SESIUNE PLENARĂ A CESE, DIN 17 ȘI 18 FEBRUARIE 2016

Avizul Comitetului Economic și Social European privind viitorul Agendei urbane a UE din perspectiva societății civile

(aviz exploratoriu solicitat de Președinția neerlandeză a UE)

(2016/C 133/02)

Raportor: domnul Roman HAKEN

La 28 august 2015, domnul R.H.A. Plasterk, ministrul afacerilor interne și relațiilor de stat al Țărilor de Jos, acționând în numele Președinției neerlandeze a Consiliului Uniunii Europene, a solicitat Comitetului Economic și Social European să elaboreze un aviz exploratoriu cu privire la

Viitorul Agendei urbane a UE din perspectiva societății civile

(aviz exploratoriu solicitat de Președinția neerlandeză a UE).

Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 26 ianuarie 2016.

În cea de a 514-a sesiune plenară, care a avut loc la 17 și 18 februarie 2016 (ședința din 17 februarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 214 voturi pentru și 1 vot împotriva.

1. Concluzii și recomandări

1.1. Până în 2050, 80 % dintre cetățenii UE vor trăi în orașe, iar Agenda urbană a UE ⁽¹⁾ va avea o influență directă asupra vieții lor. Pentru a se elabora cele mai eficiente dispoziții și a se obține acceptarea publică a dispozițiilor respective, este important să se asigure organizațiilor societății civile rolul unui partener egal în dezbaterile privind Agenda urbană a UE și în punerea în aplicare a acesteia. Inițiativa Președinției neerlandeze pune dezvoltarea orașelor în centrul dezbaterilor pentru prima dată în istoria UE. CESE solicită Consiliului să recunoască nivelul administrațiilor locale, în toată diversitatea sa, drept partener valoros în procesul de integrare europeană.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/regional_policy/index.cfm/en/policy/themes/urban-development/agenda

1.2. CESE consideră că activitatea în parteneriat este o modalitate eficientă de a aborda aceste probleme ample și complexe. De aceea, CESE prețuiește principiul parteneriatului, care este în sfârșit aplicat pe parcursul elaborării și punerii în aplicare a perioadei de programare 2014-2020 ⁽²⁾.

1.3. Parteneriatul, atât cel vertical, cât și cel orizontal, reprezintă un principiu al serviciilor publice moderne. Ca alt exemplu al unei astfel de cooperări, CESE recomandă examinarea unor parteneriate de tip public-privat (PPP) ca modele de finanțare pentru proiecte urbane, a diverselor întreprinderi sociale și, de asemenea, a programelor europene bazate pe parteneriat, precum EQUAL ⁽³⁾. Este de datoria administrației publice de la diferite niveluri, în special în orașe, să aducă laolaltă parteneri relevanți în proiecte comune și să utilizeze finanțarea în mod eficient.

1.4. Una dintre provocările cu care se va confrunta agenda este modalitatea de punere în aplicare a strategiilor elaborate în cadrul parteneriatelor tematice. În crearea parteneriatelor și în dezvoltarea și punerea în aplicare a strategiilor este esențial să se folosească abordări ascendente. Prin urmare, CESE sprijină abordarea ascendentă, care nu este același lucru cu o abordare bazată pe grupuri de experți. Este important să se clarifice modul în care organizațiile societății civile vor colabora cu părțile interesate care le susțin – modul în care vor raporta către acestea, în care le vor consulta etc.

1.5. În procesul de elaborare a noii agende, parteneriatele orizontale au aceeași importanță ca și parteneriatele verticale (tematice). Acestea vor funcționa în principal la nivelul local în orașe. Ele sunt importante nu numai pentru gândirea strategică, ci și, mai ales, pentru a asigura punerea în aplicare, monitorizarea și evaluarea ulterioară. Strategiile locale elaborate de parteneriate locale care cunosc situația locală reprezintă cea mai bună metodă de a încorpora recomandările de la nivelul UE și de a le pune în aplicare în mod eficient. Unul dintre instrumentele pe care CESE le recomandă în acest sens este DLRC ⁽⁴⁾.

1.6. Pentru a asigura o punere în aplicare eficientă a noii agende este necesar:

- (a) să se ia în considerare nevoile de bază ale partenerilor implicați și să se acorde atenție procesului de consolidare a capacităților (în principal pentru parteneriatele locale orizontale). În acest scop, CESE recomandă utilizarea resurselor de „asistență tehnică” din fondurile structurale și de investiții europene (fondurile ESI);
- (b) să se elaboreze recomandări metodologice privind principiile unor parteneriate urbane responsabile. Este important să existe o metodologie de monitorizare și de evaluare a agendei, inclusiv prin indicatori care pot să măsoare schimbările realizate. Este necesar ca partenerii, inclusiv organizațiile societății civile, să fie implicați în evaluare și monitorizare.

1.7. CESE speră să se clarifice modul în care parteneriatele tematice vor trata problemele și provocările pe care le generează dezvoltarea urbană. Parteneriatele orizontale ar trebui să fie cele care să implementeze măsuri specifice în anumite zone urbane. Prin urmare, este necesar să se asigure schimbul de bune practici și difuzarea acestora prin organizarea unor manifestări specifice. Este esențial ca toate regiunile din UE să fie incluse în egală măsură (în special cele din Europa de Sud și de Est). Agenda va trebui să recunoască relațiile dintre orașe și zonele suburbane adiacente/periurbane care contribuie la calitatea vieții urbane. Agenda nu ar trebui să se afle în conflict cu dezvoltarea zonelor rurale sau să o limiteze.

⁽²⁾ A se vedea activitatea relevantă a CESE, a Consiliului European, a Comisiei Europene, a Parlamentului European și a Comitetului Regiunilor:

Cum pot fi încurajate parteneriatele eficiente în materie de gestionare a programelor din cadrul politicii de coeziune, pe baza bunelor practici acumulate în ciclul 2007-2013 (JO C 44, 11.2.2011, p. 1).

Principiul parteneriatului în implementarea fondurilor care fac obiectul cadrului strategic comun – elemente pentru un cod european de conduită în materie de parteneriat (JO C 44, 15.2.2013, p. 23).

Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității (DLRC), ca instrument al politicii de coeziune pentru perioada 2014-2020, în vederea dezvoltării locale, rurale, urbane și periurbane (JO C 230, 14.7.2015, p. 1).

Consolidarea proceselor participative și implicarea autorităților locale, a ONG-urilor și a partenerilor sociali în punerea în aplicare a Strategiei Europa 2020 (JO C 299, 4.10.2012, p. 1).

Evaluarea consultării părților interesate de către Comisia Europeană (JO C 383, 17.11.2015, p. 57).

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A8-2015-0218+0+DOC+PDF+V0//RO>;

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:52013IR6902>;

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:c10237>;

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex:32013R1303> articolul 5 alineatul (3) privind un cod european de conduită în materie de parteneriat.

⁽³⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:c10237>

⁽⁴⁾ Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității (DLRC), ca instrument al politicii de coeziune pentru perioada 2014-2020, în vederea dezvoltării locale, rurale, urbane și periurbane (JO C 230, 14.7.2015, p. 1).

1.8. O serie de teme sunt interconectate și, într-o anumită măsură, se suprapun. Punerea în aplicare a măsurilor referitoare la o temă poate influența una sau mai multe alte teme. Este necesar să se garanteze că măsurile care vizează ameliorarea situației într-un domeniu nu au efect negativ asupra altui domeniu. Acest lucru se referă nu numai la nivelul UE, ci și la nivelul național.

1.9. CESE sugerează includerea în agendă a temei comunităților urbane și a participării cetățenilor. Orașele au nevoie de un mecanism funcțional pentru consolidarea interesului cetățenilor și al grupurilor cetățenești, astfel încât să poată fi parteneri puternici și reali în dezbateri și în aplicarea priorităților de dezvoltare pentru orașele lor, precum și în punerea în practică a agendei. Numai o comunitate conștientă de propria valoare, puternică și cu capital social de calitate va fi în măsură să facă față provocărilor care apar. CESE este pregătit să contribuie în mod activ la dezvoltarea acestei idei.

1.10. Ar trebui incluse, de asemenea, elemente cum ar fi Agenda ONU pentru dezvoltare durabilă 2030, cu cele 17 obiective de dezvoltare durabilă, și, în special, obiectivul 11: „Crearea unor orașe și așezări omenști favorabile incluziunii, sigure, rezistente și sustenabile”. CESE a adoptat o poziție cu privire la acest subiect în septembrie 2015⁽⁵⁾. UE nu are competențe egale în toate domeniile de politică, iar în special competențele sale în ceea ce privește chestiunile sociale nu par a fi suficient de puternice. Este discutabil dacă UE poate influența dezvoltarea urbană în domeniul social sau poate evalua în mod adecvat impactul social al măsurilor aplicate în alte domenii de politică. Deși impacturile asupra mediului pot fi identificate prin procedura EIM, evaluarea impactului social este încă absentă.

1.11. CESE este interesat să devină membru cu drepturi depline al grupului de coordonare al agendei și să participe la parteneriatele acesteia. CESE reprezintă organizațiile societății civile din toate statele membre, organizații care sunt respectate, au cunoștințe de specialitate și pot contribui la dezvoltarea urbană.

2. Parteneriatul, ca principiu al Agendei urbane a UE, și implicarea CESE în agendă

2.1. Agenda propune crearea de parteneriate formate din aproximativ 15 membri, dintre care 11 să fie reprezentanți ai administrațiilor publice (orașe, state membre, reprezentanți ai Comisiei). Printre alți membri s-ar putea număra reprezentanți ai autorităților de gestionare a fondurilor structurale și de investiții europene, experți și reprezentanți ai ONG-urilor. CESE regretă că a fost invitat să își prezinte observațiile cu privire la acest subiect abia după ce au fost instituite mai multe parteneriate.

2.2. CESE propune adoptarea unei reprezentări mai echilibrate în cadrul parteneriatelor. Un bun exemplu de proporții echitabile îl oferă programul LEADER, unde maximum 50 % din membrii parteneriatului pot proveni din administrația publică. CESE recomandă o mai mare implicare a grupurilor-țintă (locuitorii orașelor). Este important că rezidenții înșiși să aibă un cuvânt mai greu de spus în ceea ce privește viitorul orașelor. Majoritatea temelor identificate nu pot fi abordate fără implicarea ONG-urilor, a partenerilor sociali și a întreprinderilor. S-a dovedit că toate exemplele de succes din Europa se datorează în mare măsură implicării forțelor neguvernamentale și unei cooperări eficiente între sectorul public și cel privat.

2.3. Deși toate temele prioritare ale agendei sunt relevante pentru organizațiile societății civile, ele depășesc rolurile ce revin în mod tradițional societății civile. ONG-urile, întreprinderile sociale și cooperativele își dezvoltă din ce în ce mai mult capacitatea sau stabilesc noi modele economice sau organizaționale pentru a furniza servicii de interes public. Este necesar ca autoritățile publice să fie în măsură să se perceapă pe sine din perspectiva grupurilor și organizațiilor care lucrează în zonele urbane. CESE arată că implicarea rețelelor regionale sau naționale sau a organizațiilor locale cu o experiență considerabilă în ceea ce privește un anumit subiect ar fi la fel de utilă ca și rețelele europene.

2.4. CESE nu are informații cu privire la modul în care vor fi identificate sau selecționate organizațiile relevante ale societății civile. CESE își pune la dispoziție capacitățile și cunoștințele legate de societatea civilă organizată spre a fi utilizate în procesul de selecție a reprezentanților ONG-urilor și partenerilor sociali pentru parteneriatele tematice.

⁽⁵⁾ <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.press-releases.37475>

3. Recomandări pentru activitățile parteneriatelor agendei și procesul de participare

3.1. Este dreptul fiecărui cetățean al UE să cunoască, să înțeleagă și, de asemenea, să influențeze politicile UE. CESE atrage atenția asupra faptului că un parteneriat nu ar trebui să devină un cerc restrâns. Este foarte important modul în care parteneriatele comunică cu lumea exterioară. O administrație publică deschisă comunicării cu publicul larg și cu organizațiile care reprezintă interesele cetățenilor ar trebui să constituie un element esențial al dezvoltării urbane. Dat fiind că nu este posibil să se atingă obiectivele strategice fără sprijinul cetățenilor și al organizațiilor societății civile locale, este important să se asigure transparența și implicarea efectivă a părților interesate în elaborarea și punerea în aplicare a agendei. Implicarea persoanelor care își doresc acest lucru reprezintă cea mai bună modalitate de a obține sprijinul lor pentru a înregistra rezultate. CESE propune lansarea unei invitații de participare, adresată organizațiilor care ar dori să își împărtășească experiențele și ideile privind temele agendei și care ar putea participa la unele dintre ședințele parteneriatelor.

3.2. Parteneriatele trebuie să utilizeze mai multe instrumente de participare și de comunicare în activitatea de partajare, comunicare și consultare. Implicarea și consultarea cetățenilor nu pot fi realizate în mod eficient utilizând doar un singur instrument. Este nevoie de o combinație de metode care să poată aborda diferite tipuri de părți interesate, să ofere diferite tipuri de contribuții și să permită diferite niveluri de participare. Parteneriatele ar trebui să utilizeze tehnici moderne, cum ar fi platformele sociale, anchetele, atelierul, grupurile de reflecție etc., pentru a primi feedback cu privire la activitatea lor. CESE recomandă să se aibă în vedere implicarea suplimentară a publicului (mai) larg atunci când sunt abordate teme specifice, în cazul cărora există o nevoie clară de discuție publică mai largă, precum și de feedback către cetățeni.

3.3. Fiecare parteneriat ar trebui să organizeze vizite pe teren și întâlniri cu diverse părți interesate în afara cercului limitat al parteneriatului respectiv. Cunoașterea inițiativelor civile pe teren și informarea cu privire la limitările acestora și la modul în care cooperează cu administrațiile publice pot influența semnificativ dezbaterile din cadrul parteneriatelor. În cazul în care agenda nu se bazează pe practicile existente, politicile care rezultă riscă să treacă cu vederea cunoștințele disponibile.

3.4. Planurile de acțiune ar trebui să facă obiectul unor consultări online deschise. Aceasta ar garanta că toate părțile interesate relevante pot contribui la conținutul lor și că sunt acoperite toate interesele legitime.

4. Pilonii prioritari ai parteneriatelor tematice

4.1. Orașe favorabile incluziunii

4.1.1. **Locuri de muncă și competențe în economia locală** – Organizațiile societății civile îndeplinesc o serie de roluri – de exemplu, în calitate de angajatori, educatori sau formatori – care sunt relevante pentru crearea de noi locuri de muncă. CESE recomandă consultarea organizațiilor precum Eurochambres, care reprezintă IMM-urile, centrele pentru ocuparea forței de muncă și instituțiile de educație și formare profesională. Agenda trebuie să abordeze modul în care orașele vor organiza o anchetă privind nevoile de expertiză în zonele lor; organizațiile societății civile trebuie să fie informate cu privire la aceste necesități și trebuie să existe o cooperare prin care să se promoveze educația, învățarea pe tot parcursul vieții și formarea, care vor oferi competențele absente pe piața forței de muncă.

4.1.2. **Sărăcia urbană** – Organizațiile societății civile sunt cele care pun în aplicare majoritatea programelor care urmăresc prevenirea și combaterea sărăciei în orașe. CESE propune implicarea unor organizații precum Rețeaua Europeană Antisărăcie. CESE este conștient și de importanța, în legătură cu această temă: (a) a suburbiilor și marginalizării, (b) a ghetourilor, (c) a cartierelor defavorizate, (d) a copiilor instituționalizați și a tranziției de la servicii instituționale la servicii destinate familiilor și bazate pe comunitate, precum și (e) a îmbătrânirii și a vulnerabilității persoanelor în vârstă.

4.1.3. **Locuințele** – Pentru a asigura locuințe durabile și de bună calitate, astfel cum sunt definite în Carta ONU privind locuințele durabile, organizațiile societății civile joacă un rol important în reprezentarea ambelor părți – proprietari și utilizatori – și în colaborarea cu ele. CESE recomandă contactarea unor organizații precum Uniunea Internațională a Chiriașilor, asociațiile proprietarilor de apartamente și case, societățile cooperative de construcții, arhitecți sau urbanști. Această temă ridică probleme importante: (a) urbanismul, (b) locuințele sociale și (c) mutarea cetățenilor către zonele periurbane, pentru a găsi locuințe de calitate mai bună.

4.1.4. **Incluziunea migranților și a refugiaților** – Este necesar să fie abordate nu doar chestiunile pe termen scurt (asigurarea necesităților de bază) ci și – odată ce migranții sunt instalați – integrarea lor în societatea europeană: să fie ajutați cu educația, cu obținerea locurilor de muncă etc., să li se împărtășească valorile și tradițiile UE și să se integreze aceste valori și tradiții în viețile lor, respectând în același timp cultura de origine. Alături de stat, organizații ale societății civile cum ar fi bisericile, organizațiile sociale, instituțiile de învățământ și de formare profesională, grupurile de copii și grupurile de părinți etc. joacă un rol crucial. CESE recomandă consultarea organizațiilor Solidar sau Lumos, printre altele. Ar trebui abordate și aspecte cum ar fi minorii neînsoțiți – un grup deosebit de vulnerabil, care necesită o atenție deosebită.

4.1.5. **Utilizarea durabilă a terenurilor și soluții bazate pe natură** – obiectivul agendei este strâns legat de schimbarea atitudinilor cetățenilor și a stilului lor de viață. Asigurarea faptului că schimbările care intervin în orașe respectă mediul reprezintă un domeniu în care este esențială implicarea organizațiilor societății civile, cum ar fi reprezentanții proprietarilor de terenuri, asociațiile de IMM-uri și organizațiile comunitare care sunt în spatele acțiunilor de îmbunătățire a situației cartierelor. CESE recomandă implicarea, de exemplu, a organizațiilor Friends of the Earth Europa sau ELARD. CESE consideră că sunt importante următoarele: (a) planificarea teritoriului (verticală) și (b) problemele zonelor suburbane care furnizează produse (alimente, apă curată), dar și servicii ecosistemice esențiale, care îmbunătățesc calitatea vieții pentru populația urbană.

4.2. Economia urbană

4.2.1. **Economia circulară** – pentru o economie circulară eficientă este importantă schimbarea modului în care populația privește deșeurile și prezentarea acestora ca pe o potențială resursă. Un rol important revine educației și acțiunilor de informare ale instituțiilor de învățământ și ale organizațiilor de protecție a mediului. Centrele de cercetare și inovare, împreună cu întreprinderile specializate și asociațiile de IMM-uri din acest domeniu vor fi actori-cheie în explorarea și punerea în aplicare a unor abordări noi în orașe. CESE recomandă invitarea la dezbateri a organizației REVES, de exemplu.

4.3. Orașele verzi

4.3.1. **Adaptarea la schimbările climatice** – Întreprinderile de înaltă tehnologie, institutele de cercetare și universitățile sunt esențiale. Este, de asemenea, necesar ca oamenii de rând să fie educați și informați, pentru a înlesni implicarea lor în punerea în aplicare a dispozițiilor relevante și acceptarea acestora. CESE sugerează consultarea organizației Green 10, de exemplu.

4.3.2. **Tranziția energetică** – Schimbările structurale în sistemele energetice, cum ar fi o reorientare fermă către energia din surse regenerabile și creșterea eficienței energetice, pot fi realizate doar cu implicarea deplină a partenerilor din întreprinderile relevante și cu sprijinul cetățenilor. În acest domeniu este activă, de exemplu, organizația Greenpeace.

4.3.3. **Mobilitatea urbană** – Mobilitatea urbană durabilă este un domeniu în care nu se pot realiza progrese decât dacă cetățenii sunt dispuși să își schimbe comportamentul în ceea ce privește transportul. Prin urmare, CESE propune implicarea organizațiilor precum CEEP (Centrul European al Întreprinderilor cu Participare Publică), BusinessEurope, ETF (Federația Europeană a Lucrătorilor din Transporturi), Polis (Rețeaua orașelor și regiunilor europene care dezvoltă tehnologii și politici inovatoare de transport local), Federația europeană a cicliștilor și IPR Praga (Institutul de Planificare și Dezvoltare din Praga). De asemenea, considerăm că este important ca această temă să includă și o abordare integrată, cum ar fi planurile de mobilitate urbană durabilă (SUMP). Prin urmare, considerăm mobilitatea urbană ca fiind un factor favorizant al dezvoltării economice, al îmbunătățirii condițiilor de mediu, precum și al tranziției energetice în orașe. CESE subliniază importanța specifică a instrumentelor de finanțare ale UE pentru mobilitatea urbană, care este un domeniu unde sunt necesare investiții masive de capital.

4.3.4. **Calitatea aerului** – Este esențială cooperarea dintre întreprinderi, organizații din domeniul sănătății, ONG-uri de mediu, universități și instituții de cercetare etc. Parteneriatele ar trebui să implice organizații cum ar fi CAN (Rețeaua de acțiune pentru schimbări climatice).

4.4. Orașele inteligente

4.4.1. **Tranziția digitală** – Digitalizarea societății reprezintă o schimbare de paradigmă. Scopul său este de a le oferi cetățenilor servicii mai bune și de a crea noi oportunități de afaceri. Un exemplu în acest sens din orașele inteligente îl constituie procesul tripartit și cel cvadripartit, care reunesc, în proiecte comune, părțile interesate din domenii cum sunt gestionarea orașelor, învățământul superior, mediul de afaceri și societatea civilă. Acest model ar trebui să fie difuzat în Europa. La acest capitol examinăm următoarele teme: (a) planificarea urbană predictibilă în orice unitate administrativ-teritorială și (b) utilizarea platformelor sociale și a internetului pentru comunicare între autoritățile locale și cetățeni. Parteneriatele ar trebui, de asemenea, să implice organizații precum Transparency International.

4.5. Achizițiile publice inovatoare și responsabile

4.5.1. Orașele au un potențial semnificativ de implementare a unor abordări inovatoare; prin urmare, pot acționa ca deschizătoare de drum, și aceasta nu numai în sfera achizițiilor publice. Cu toate acestea, este important să se coopereze cu centrele de inovare și de sprijinire a afacerilor, precum și cu organizațiile societății civile din UE, cum ar fi CEE Bankwatch Network. În acest domeniu, CESE subliniază importanța (a) utilizării achizițiilor publice pentru a contribui la economia socială locală și (b) a metodelor specifice de motivare a orașelor pentru a opta pentru achiziții publice inovatoare, în locul soluțiilor celor mai ieftine.

4.6. Orașele fac parte din sisteme complexe, în cadrul cărora o zonă periurbană mai extinsă oferă sprijin și resurse esențiale care permit orașelor să funcționeze și să se dezvolte. Este necesar să fie implicați parteneri din zonele limitrofe orașelor, inclusiv grupurile de acțiune locală, astfel încât să se asigure o legătură benefică între zonele urbane și zonele rurale, în special în ceea ce privește parteneriatele rural/urban de dorit. Atunci când își planifică dezvoltarea, orașele trebuie să țină seama de strategiile existente, cum ar fi strategiile macroregionale și strategiile de dezvoltare microregională relevante.

Bruxelles, 17 februarie 2016.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

Avizul Comitetului Economic și Social European privind combaterea sărăciei**(aviz exploratoriu)**

(2016/C 133/03)

Raportor: domnul Seamus BOLAND**Coraportor: doamna Marjolijn BULK**

Prin scrisoarea sa din 16 decembrie 2015, Ministerul Afacerilor Sociale și al Ocupării Forței de Muncă din Țările de Jos a solicitat Comitetului Economic și Social European, în numele Președinției neerlandeze a Consiliului și în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, să elaboreze un aviz exploratoriu cu privire la

Combaterea sărăciei

(aviz exploratoriu).

Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 28 ianuarie 2016.

În cea de a 514-a sesiune plenară, care a avut loc la 17 și 18 februarie 2016 (ședința din 18 februarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 197 de voturi pentru, 4 voturi împotriva și 4 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

CESE

1.1. sprijină intenția Președinției neerlandeze a Consiliului de a combate sărăcia și excluziunea socială printr-o abordare integrată și în cooperare cu părțile interesate relevante din sectoarele public și privat. Cu toate acestea, CESE este de părere și că statele membre ar trebui să fie sprijinite de un cadru european comun care să încurajeze o astfel de abordare și să faciliteze schimbul și circulația de bune practici în materie de combatere a sărăciei și a accentuării inegalităților, care nu numai că reprezintă preocupări majore în sine, pentru că sunt o dovadă a lipsei de justiție socială, ci afectează în plus performanța și creșterea economică, precum și coeziunea socială;

1.2. sprijină Președinția neerlandeză a Consiliului în eforturile sale de a promova evaluări *inter pares* ale celor mai bune practici multinivel pentru combaterea sărăciei, dar subliniază că autoritățile locale și ceilalți actori implicați în aceste practici ar trebui sprijiniți prin strategii naționale viabile;

1.3. îndeamnă Consiliul UE să își reafirme angajamentul asumat în cadrul Strategiei Europa 2020, respectiv de a reduce numărul persoanelor care trăiesc sub pragul de sărăcie cu cel puțin 20 de milioane, până în 2020;

1.4. recomandă, în acest sens, Consiliului să țină seama de obiectivele de dezvoltare durabilă – care figurează în Agenda pentru dezvoltare durabilă 2030 – și să se asigure că această agendă este corelată cu Strategia Europa 2020;

1.5. crede cu tărie că structurile de guvernare la nivelul Consiliului ar trebui să fie mai echilibrate și solicită o cooperare consolidată între Consiliile Ecofin și EPSCO;

1.6. consideră că, în cadrul semestrului european, ocuparea forței de muncă și obiectivele sociale ar trebui să se bucure de aceeași atenție ca și aspectele economice;

1.7. recomandă ca semestrul european să ia pe deplin în considerare obiectivul Strategiei Europa 2020 de reducere a sărăciei și ca acest aspect să fie abordat în mod sistematic pe parcursul întregului proces, începând cu analiza anuală a creșterii (AAC), continuând cu programele naționale de reformă (PNR) și sfârșind cu recomandările specifice fiecărei țări (CSR), prin (1) măsuri specifice de reducere a sărăciei, (2) indicatori comparabili pentru starea de sărăcie și eficacitatea politicilor și (3) evaluări obligatorii ale impactului social al tuturor planurilor de reformă propuse în programele naționale de reformă și în recomandările specifice fiecărei țări;

1.8. solicită, mai ales în ceea ce privește combaterea sărăciei, să se renunțe la politicile economice din UE care sunt centrate exclusiv pe austeritate economică;

1.9. îndeamnă statele membre să își lanseze propriile strategii naționale integrate de luptă împotriva sărăciei și, în acest sens, să se slujească de Recomandarea Comisiei privind incluziunea activă a persoanelor excluse de pe piața muncii ⁽¹⁾, care, datorită interacțiunii celor trei componente ale sale [(1) sprijin pentru venit adecvat, (2) o piață a muncii care să favorizeze incluziunea și (3) accesul la servicii de calitate], este în general considerată a fi cea mai cuprinzătoare și eficientă strategie de eliminare a sărăciei și a excluziunii sociale;

1.10. subliniază nivelul ridicat al sărăciei în rândul copiilor în statele membre și necesitatea imediată de punere în aplicare a Recomandării Comisiei „Investiția în copii: ruperea cercului vicios al defavorizării” ⁽²⁾, care face parte din Pachetul privind investițiile sociale 2013 și care are o structură foarte asemănătoare cu Recomandarea privind incluziunea activă, conținând la rândul ei 3 componente: (1) accesul la resursele adecvate, (2) accesul la servicii accesibile financiar și de calitate și (3) dreptul de participare al copiilor;

1.11. își exprimă profunda îngrijorare cu privire la creșterea sărăciei în rândul persoanelor încadrate în muncă, această situație impunând o revizuire critică a măsurilor de reformă adoptate recent în vederea stimulării ocupării forței de muncă prin liberalizarea relațiilor de muncă;

1.12. încurajează cu fermitate Comisia să inițieze un proces separat de îmbunătățire a statisticilor naționale și europene privind combaterea sărăciei și a inegalității, care ar trebui să conducă la un set mai elaborat de indicatori comuni, care să cuprindă date relevante pentru acțiunile naționale și de la nivelul UE, inclusiv măsuri legate de obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD) și de semestrul european;

1.13. își reiterează propunerea privind introducerea unui venit minim adecvat la nivelul UE;

1.14. solicită Comisiei să promoveze măsuri de prevenire și de combatere a îndatorării excesive la nivelul UE și în special a creditării extinse, iresponsabile, și a cametei;

1.15. invită Comisia să propună, fără întârziere, noi orientări pentru consultarea părților interesate în domeniul social, care să le permită să furnizeze informații într-un mod structurat, în contextul semestrului european, în toate etapele procesului și anume pe parcursul conceperii, punerii în aplicare și evaluării;

1.16. îndeamnă statele membre să utilizeze mai bine fondurile UE disponibile pentru a sprijini incluziunea socială și solicită Comisiei să consulte de urgență statele membre și părțile interesate pentru a afla dacă decizia de a aloca 20 % din Fondul social european (FSE) pentru promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei este aplicată în mod eficient;

1.17. încurajează ferm Comisia să includă principii de adoptare a unor standarde și sisteme sociale mai eficiente și mai fiabile în preonizatul „pilon european al drepturilor sociale” și să facă din combaterea sărăciei și a excluziunii sociale unul dintre principalele elemente ale acestui pilon.

2. Introducere

2.1. Președinția neerlandeză a Consiliului subliniază necesitatea inversării tendinței actuale de acutizare a sărăciei în UE. În vederea atingerii acest scop, ea dorește să încurajeze schimbul de bune practici, în special în ceea ce privește abordările integrate și cooperarea dintre părțile interesate (publice și private) relevante.

⁽¹⁾ JO L 307, 18.11.2008, p. 11 și urm.

⁽²⁾ JO L 59, 2.3.2013, p. 5.

2.2. Deși, în avizele sale pe tema combaterii sărăciei, CESE a adoptat mai degrabă o abordare descendentă, fiind convins că rezolvarea acestei probleme intră în responsabilitatea factorilor de decizie (instituțiile UE și guvernele statelor membre), el salută intenția Președinției de a organiza evaluări *inter pares* care să analizeze abordările ascendente, adică exemple de parteneriate utilizate de statele membre în combaterea sărăciei, cu implicarea mai multor părți interesate, inclusiv a sectorului public, a partenerilor sociali, a unor organizații locale și non-profit și a economiei sociale.

2.3. Prin urmare, CESE este absolut de acord că lupta împotriva sărăciei necesită o abordare multilaterală și că toate părțile interesate trebuie să contribuie la atingerea unui nivel maxim de reducere a sărăciei. Cele mai bune practici menționate în prezentul aviz au fost prezentate de o serie de actori europeni ⁽³⁾.

3. Observații generale – necesitatea combaterii sărăciei

3.1. Deși, începând din 2008, o serie de crize economice și financiare grave au dus la creșterea instabilității și sărăciei în Uniunea Europeană, măsurile de protecție socială din majoritatea statelor membre au contribuit la atenuarea efectelor acestei situații. Cu toate acestea, odată cu criza financiară din 2011, tendința s-a inversat și măsurile de austeritate bugetară au început să afecteze cheltuielile sociale, fapt care a agravat condițiile existente. Chiar și Comisia Europeană recunoaște în prezent că obiectivul privind reducerea sărăciei nu poate fi atins. În special în acest context, CESE consideră așadar că este imperios necesară abandonarea politicii economice a UE care continuă să fie centrată exclusiv pe austeritate economică.

3.2. În lipsa protecției sociale, aproape jumătate dintre europeni ar urma să trăiască în sărăcie. Cu toate acestea, cele trei funcții-cheie ale politicilor de securitate sociale – stabilizarea automată, protecția socială și investițiile sociale – au avut de suferit din cauza constrângerilor bugetare recente, menite să combată criza. Această situație trebuie să se schimbe.

3.3. CESE recunoaște legăturile indisolubile dintre sărăcie și problemele de sănătate, lucru care face din combaterea sărăciei o prioritate. Faptele au demonstrat invariabil că, în zonele cu rate mai ridicate de sărăcie, se înregistrează și o stare de sănătate mai deficitară, în comparație cu zonele mai bogate ⁽⁴⁾. În anumite zone din Regatul Unit, de exemplu, s-a constatat că bărbații din zonele mai puțin înstărite mor cu aproximativ unsprezece ani mai devreme, iar femeile cu șapte ani mai devreme decât cei care trăiesc în zone mai prospere ⁽⁵⁾.

3.4. CESE este convins că Strategia Europa 2020 ar trebui mult mai bine corelată cu semestrul european. Obiectivul de reducere a sărăciei trebuie să rămână componenta esențială a acestei strategii, iar statele membre ar trebui să se dovedească mult mai ambițioase. Suma celor 28 de angajamente individuale de reducere a sărăciei nu corespunde țintei comune a UE de a scoate cel puțin 20 de milioane de persoane din starea de sărăcie până în 2020.

⁽³⁾ Finlanda: Rețeaua europeană antisărăcie (EAPN) (2011), *Active Inclusion. Making it happen*, p. 49.
Finlanda/Germania: Eurofound (2012), *Active inclusion of young people with disabilities or health problems*, Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg, p. 62-63.
Croatia: <http://www.humananova.org/en/news/0/60/the-impact-of-social-cooperative-humana-nova-in-2013th-year/>
Austria, Belgia, Norvegia, Slovenia: <http://www.easpd.eu/en/content/invest%20> și <http://investt.eu/>
Suedia: http://www.eurodiaconia.org/files/Events/CROSSROADS_20111209_2__AM_2.pdf
Regatul Unit: EAPN (2011), *Active Inclusion. Making it happen*, p. 30.
Scoția: <http://links.alliance-scotland.org.uk/>
Letonia: *EU Alliance for Investing in Children, Implementation Handbook: Putting the Investing in Children Recommendation into Practice*, p. 69-74.
Spania: *EU Alliance for Investing in Children (2015), Implementation Handbook: Putting the Investing in Children Recommendation into Practice*, p. 87-92.
Germania: *Social Inclusion and Dignity in Old Age - Promoting participatory approaches to use reference budgets*, p. 46-50.
Bulgaria, România: <http://amalipe.com/index.php?nav=projects&id=57&lang=2>
Spania: EAPN (2011), *Active Inclusion. Making it happen*, p. 21.

⁽⁴⁾ Davidson, R., Mitchell, R., Hunt, K., (2008), *Location, location, location: The role of experience of disadvantage in lay perceptions of area inequalities in health*, *Health & Place*, 14(2):167-81.

⁽⁵⁾ http://www.audit-scotland.gov.uk/docs/health/2012/mr_121213_health_inequalities.pdf

3.5. Reducerea sărăciei este, în primul rând, de competența statelor membre. Acestea și-ar putea îmbunătăți situația printr-un schimb de bune practici, inclusiv prin abordări integrate și prin cooperarea între părțile interesate relevante (publice și private), în vederea combaterii sărăciei. Consiliul ar trebui să solicite statelor membre să conceapă strategii integrate necesare reducerii sărăciei.

3.6. Se constată în special o creștere a sărăciei în rândul persoanelor încadrate în muncă. Comisia ar trebui să evalueze ponderea pe care o au în acest fenomen recente măsurile de reformă menite să încurajeze ocuparea forței de muncă prin liberalizarea relațiilor de muncă.

3.7. Evaluările impactului social ar trebui să joace un rol major în cadrul procesului legislativ, astfel încât să se țină mai bine seama de multele fațete ale sărăciei și ale excluziunii sociale (care înseamnă mai mult decât sărăcia materială, incluzând și alte forme de dezavantaje sociale și economice, cum ar fi lipsa accesului egal la educație, la locuri de muncă, la locuință, la asistență medicală și la participare socială).

3.8. Sărăcia reprezintă și o preocupare la nivel mondial. Obiectivele de dezvoltare durabilă ale ONU⁽⁶⁾, adoptate în 2015 (în special Obiectivul 1 – Eradicarea sărăciei sub toate formele ei și pretutindeni) ar trebui luate în considerare de către instituțiile UE și statele membre și integrate în strategiile acestora. Agenda pentru dezvoltare durabilă 2030⁽⁷⁾ ar trebui să fie corelată cu Strategia Europa 2020.

3.9. CESE este la curent cu instituirea iminentă de către Comisia a „pilonului european al drepturilor sociale”, și cu faptul că, potrivit Comisiei, conceptul de „convergență ascendentă” a statelor membre în domeniul social va juca un rol important în cadrul respectivului pilon. CESE încurajează Comisia să includă principiile de adoptare a unor standarde și sisteme sociale mai eficiente și mai fiabile⁽⁸⁾ în acest pilon (mai precis, standarde sociale puternice de sprijin pentru venituri adecvate de-a lungul întregii vieți, pentru piețe ale forței de muncă favorabile incluziunii și pentru acces nediscriminatoriu la servicii accesibile și de înaltă calitate pentru toți), astfel încât combaterea sărăciei și a excluziunii sociale să devină una dintre principalele componente ale pilonului.

4. Observații specifice – instrumente de analizat

4.1. Comisia Europeană a fost foarte activă în a propune recomandări ample, care au fost considerate foarte utile pentru combaterea sărăciei. Această afirmație este îndeosebi valabilă în cazul Recomandării privind incluziunea activă a persoanelor excluse de pe piața muncii și al Recomandării „Investiția în copii: ruperea cercului vicios al defavorizării”. În cazul în care Consiliul dorește să privilegieze o *abordare integrată* pentru combaterea sărăciei, trebuie să înceapă prin a reaminti statelor membre necesitatea de a pune cât mai repede în practică aceste recomandări.

4.2. Pachetul din 2013 privind investițiile sociale⁽⁹⁾ reprezintă o altă inițiativă pozitivă din partea Comisiei. CESE a solicitat deja Comisiei să conceapă o agendă ambițioasă și cuprinzătoare în materie de investiții sociale și să o promoveze în toate etapele semestrului european⁽¹⁰⁾. Investițiile sociale se referă, printre altele, la politici care pregătesc persoanele individuale și familiile acestora pentru confruntarea cu noile riscuri sociale generate de o societate competitivă, bazată pe cunoaștere, investind în capitalul uman de la o vârstă fragedă, în loc să se mulțumească să „repare” daunele cauzate de momentele de criză economică sau politică⁽¹¹⁾. Cu toate acestea, în ciuda meritelor sale, investiția socială nu este încă o abordare asumată de toate statele membre. În cazul în care Consiliul dorește să adune laolaltă cele mai bune practici de combatere a sărăciei, ar trebui neapărat să analizeze progresele realizate până în prezent în domeniul investițiilor sociale și să sprijine acest tip de inițiativă⁽¹²⁾.

4.3. Sistemele de venit minim din unele state membre nu sunt suficiente pentru a combate sărăcia⁽¹³⁾. Deși, începând din 2010, au avut loc reforme ale sistemelor de venit minim în unele țări (printre care Austria, Germania, Spania și Portugalia), în timp ce alte reforme au fost anunțate sau sunt în curs de experimentare (în țări ca Grecia și Italia), acestea nu se dovedesc suficiente. CESE a pledat pentru măsuri de sprijinire a unui venit minim adecvat în Europa⁽¹⁴⁾ și pentru investiții în sisteme de protecție socială universale, ample și corespunzătoare, care să prevină riscurile de sărăcie pe durata întregii vieți⁽¹⁵⁾. Consiliul ar trebui să își exprime susținerea față de toate aceste măsuri.

⁽⁶⁾ <https://sustainabledevelopment.un.org/index.php?menu=1300>

⁽⁷⁾ http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E

⁽⁸⁾ JO C 13, 15.1.2016, p. 40 și urm.

⁽⁹⁾ COM(2013) 83 final și anexe.

⁽¹⁰⁾ A se vedea JO C 226, 16.7.2014, p. 21 și urm.

⁽¹¹⁾ Hemerijck (2014), precum și documentul elaborat de organizația Social Justice Ireland pe tema „Europe. A union for the powerless as well as the powerful” (O Uniune pentru cei puternici și pentru cei lipsiți de putere).

⁽¹²⁾ A se vedea *Social Investment in Europe – A study of national policies* (Investiții sociale în Europa – un studiu al politicilor naționale), 2015, Comisia Europeană.

⁽¹³⁾ Bouget et al. (2015), precum și documentul elaborat de organizația Social Justice Ireland pe tema „Europe. A union for the powerless as well as the powerful” (O Uniune pentru cei puternici și pentru cei lipsiți de putere).

⁽¹⁴⁾ A se vedea JO C 170, 5.6.2014, p. 23 și urm.

⁽¹⁵⁾ A se vedea nota de subsol 10.

4.4. Pe de altă parte, acordarea necontrolată și iresponsabilă de credite de consum și evaluarea superficială a capacității financiare a gospodăriilor a generat o escaladare a îndatorării excesive în recenta perioadă de criză și de politici de austeritate, astfel încât în Europa, circa 70 % dintre debitori se află deja sub pragul de sărăcie, printre ei numărându-se chiar și persoane care au un loc de muncă, dar ale căror salarii nu acoperă datoriile. Această situație impune adoptarea unor măsuri riguroase care să vizeze restrângerea acordării de credite de consum, mai ales de către intermediari și entități fără caracter financiar care încalcă reglementările în vigoare și încurajează contractarea de credite cu dobânzi cămătărești.

5. Observații specifice – măsuri privind guvernanța

5.1. Din cauza crizei monedei euro, au fost aduse modificări de anvergură guvernanței economice europene. Accentul principal a fost pus pe *stabilitatea macroeconomică* și pe *reforme de stimulare a creșterii*. Până în prezent, nu s-a acordat o atenție suficientă guvernanței sociale. Cu toate acestea, politicile economice ar trebui să ia în considerare impactul pe care îl vor avea asupra calității ocupării forței de muncă și a coeziunii sociale. În plus, deoarece UEM ar avea de câștigat de pe urma introducerii unei dimensiuni sociale, structurile de guvernanță la nivelul Consiliului ar trebui să fie mai echilibrate, iar cooperarea dintre Consiliile Ecofin și EPSCO ar trebui consolidată.

5.2. Comitetul pentru ocuparea forței de muncă (EMCO) și Comitetul pentru protecție socială (CPS) ar trebui să continue să joace în continuare un rol activ în evaluarea reformelor naționale ca parte a procesului semestrului european, dar și să înceapă, în mod treptat, să consulte actorii europeni relevanți la nivelul UE.

5.3. Indicatorul sintetic al *sărăciei*, utilizat pentru definirea acestui fenomen în Strategia Europa 2020, se bazează pe trei indicatori individuali: (1) persoanele supuse riscului sărăciei; (2) persoanele care suferă de lipsuri materiale grave; (3) persoanele care trăiesc în familii cu o rată foarte scăzută a intensității muncii. În cadrul strategiei, statele membre sunt invitate să își stabilească obiective naționale proprii pentru a contribui la îndeplinirea obiectivului global, pe baza acestor trei indicatori și în conformitate cu prioritățile și particularitățile naționale. Cu toate acestea, CESE constată că libertatea acordată statelor membre de a alege între cei trei indicatori menționați a contribuit la apariția unor diferențe între abordările naționale, fapt care ar putea face necesare noi recomandări.

5.4. Evaluarea de către Rețeaua europeană anti-sărăcie (EAPN), în 2015, a programelor naționale de reformă (PNR) demonstrează că 88 % dintre acestea nu aveau ca principală prioritate combaterea sărăciei și că niciuna dintre recomandările specifice fiecărei țări (CSR) din 2015 nu se referea la reducerea sărăciei⁽¹⁶⁾. Prin urmare, EAPN a propus ca semestrul european să se concentreze mai mult asupra aspectelor sociale, începând cu analizele anuale ale creșterii și terminând cu recomandările specifice fiecărei țări, în ceea ce privește reducerea sărăciei în toate țările⁽¹⁷⁾. CESE este de acord cu această propunere și recomandă ca părțile interesate de la nivel național să fie implicate în pregătirea, punerea în aplicare și prezentarea programelor naționale de reformă. În general, pentru a permite statelor membre să învețe unele de la altele, rezultatele consultărilor cu părțile interesate relevante de la nivel european și național ar trebui făcute publice, în contextul semestrului european.

5.5. Comisia ar trebui să inițieze un proces separat de îmbunătățire a statisticilor naționale și europene privind combaterea sărăciei și a inegalității, pentru a realiza o monitorizare mai nuanțată a acestei probleme sociale multidimensionale. Acest exercițiu ar trebui să conducă la un set mai detaliat de indicatori comuni, care să cuprindă date relevante pentru acțiunile naționale și de la nivelul UE, inclusiv măsuri legate de obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD) și de semestrul european.

5.6. Evaluările impactului social sunt indispensabile pentru detectarea riscurilor de sărăcie asociate măsurilor dintr-o serie de domenii importante de reformă, precum consolidarea bugetară, gestionarea datoriei publice, fiscalitatea, piața forței de muncă, reglementarea piețelor financiare, furnizarea de servicii publice și investițiile publice. La momentul potrivit, ar trebui efectuate evaluări ale impactului social în special în contextul semestrului european, în statele membre și la nivelul UE, în strânsă consultare cu partenerii sociali, societatea civilă și experții relevanți.

5.7. Semestrul european ar trebui să ia în considerare pe deplin obiectivul de reducere a sărăciei al Strategiei Europa 2020, acest aspect trebuind a fi abordat în mod sistematic pe durata întregului proces, prin (1) măsuri specifice de reducere a sărăciei, (2) indicatori comparabili pentru starea de sărăcie și eficacitatea politicilor și (3) evaluări obligatorii ale impactului social al tuturor planurilor de reformă propuse în programele naționale de reformă și în recomandările specifice fiecărei țări.

⁽¹⁶⁾ De exemplu, în ciuda faptului că Bulgaria s-a confruntat cu niveluri extrem de ridicate de sărăcie în 2015, în recomandările specifice fiecărei țări din anul respectiv nu s-a făcut referire la această situație.

⁽¹⁷⁾ A se vedea EAPN (2015) *Can the Semester deliver on poverty and participation? EAPN Assessment of the National Reform Programmes 2015*.

5.8. Statele membre ar trebui să elaboreze și să pună în aplicare strategii naționale globale și integrate de combatere a sărăciei, a excluziunii sociale și a discriminării. Aceste strategii ar trebui să vizeze următoarele aspecte: un ajutor pentru venit adecvat, piețe ale forței de muncă favorabile incluziunii, locuri de muncă de calitate, un acces egal la servicii de înaltă calitate și la prețuri accesibile, o mai bună utilizare a fondurilor structurale ale UE, integrarea economică și socială a migranților, combaterea discriminării și cooperarea cu partenerii sociali și cu actorii neguvernamentali relevanți.

5.9. Pe lângă aceasta, este de dorit să se combată îndatorarea excesivă prin adoptarea unor politici responsabile în ce privește acordarea de credite (reglementarea strictă a intermediarilor și a atribuirii cardurilor de credit, interzicerea publicității agresive, interzicerea cametei, interzicerea sechestrului asupra locuinței și a altor bunuri esențiale), consolidarea medierii în soluționarea conflictelor, sprijinirea redresării situației persoanelor supraîndatorate (acordându-le o a doua șansă, în cadrul așa-numitei *new start policy*), precum și prin acțiuni de informare, educare și prevenire a îndatorării excesive.

5.10. Statele membre trebuie să utilizeze fondurile structurale ale UE pentru a sprijini incluziunea socială a tuturor cetățenilor. În special, Comisia ar trebui să verifice imediat, împreună cu statele membre și părțile interesate, dacă decizia Consiliului de a aloca 20 % din Fondul social european (FSE) pentru promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei ⁽¹⁸⁾ este cu adevărat aplicată.

6. Observații specifice – măsuri privind participarea părților interesate

6.1. Platforma europeană de combatere a sărăciei și a excluziunii sociale (EPAP), una dintre inițiativele emblematice ale Strategiei Europa 2020, a fost imaginată ca o suprastructură menită să acopere o gamă largă de politici, pentru a contribui la atingerea obiectivului european de combatere a sărăciei ⁽¹⁹⁾. Aceasta ar fi trebuit să ofere baza pentru un angajament comun al guvernelor naționale, al instituțiilor europene și al principalelor părți interesate în lupta împotriva sărăciei și a excluziunii sociale, însă, până în prezent, ea a funcționat doar ca o platformă de discuții și nu a produs rezultate tangibile în ceea ce privește atingerea obiectivului privind sărăcia. Consiliul și Comisia ar trebui să reflecteze asupra unor modalități de înregistrare a platformei cu atribuții de sprijinire a bunelor practici de combatere a sărăciei și să garanteze că aceasta este direct legată de principalele procese din UE – de exemplu, semestrul european și Strategia Europa 2020.

6.2. CESE reamintește considerentul 16 din precedentele Orientări integrate pentru creștere și locuri de muncă, în care se precizează explicit că Strategia Europa 2020 „ar trebui, după caz, aplicată, monitorizată și evaluată în parteneriat cu toate autoritățile naționale, regionale și locale, printr-o asociere strânsă cu parlamentele, precum și cu partenerii sociali și reprezentanții societății civile” ⁽²⁰⁾. Acest fragment scoate în evidență faptul că trebuie aduse îmbunătățiri modului în care actorii europeni și naționali sunt consultați în etapele de concepere, punere în practică și evaluare a semestrului european.

6.3. Lipsa unui angajament ferm din partea instituțiilor UE și a părților interesate (publice și private) relevante (cum ar fi partenerii sociali, ONG-urile și alții) în etapele de concepere și de punere în aplicare a semestrului european a fost subliniată în cadrul analizei efectuate de EAPN. Pentru ca societatea civilă să participe eficient la toate etapele procesului semestrului european, Comisia trebuie să propună noi orientări privind implicarea sa imediată și să urmărească progresele înregistrate în rapoartele de țară și în alte documente de monitorizare.

6.4. De asemenea, este nevoie de o colaborare cu persoanele afectate de sărăcie, pentru a asculta opiniile acestora și a evita răspândirea nemulțumirilor, în special în rândul tinerilor din UE. Reuniunile anuale ale EAPN, la care participă persoane care au cunoscut nemijlocit sărăcia reprezintă un exemplu de bună practică. CESE invită Comisia să se asigure că aceste reuniuni vor beneficia în continuare de ajutor financiar și vor fi integrate în procesul de consultare privind progresele înregistrate în îndeplinirea obiectivului de reducere a sărăciei, în contextul semestrului european. Mai mult, aceste reuniuni ar trebui să aibă loc și la nivel național.

⁽¹⁸⁾ A se vedea <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=62&langId=ro>

⁽¹⁹⁾ A se vedea <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=ro&catId=961> și JO C 248, 25.8.2011, p. 130 și urm.

⁽²⁰⁾ A se vedea <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14338-2010-INIT/ro/pdf>

7. **Observații specifice – responsabilitatea privind cele mai bune practici pe mai multe niveluri în materie de combatere a sărăciei**

7.1. CESE este de acord cu intenția Președinției neerlandeze de a organiza evaluări *inter pares* ale celor mai bune practici multinivel în materie de combatere a sărăciei, dar subliniază că autoritățile locale nu pot fi singurele entități responsabile pentru furnizarea de astfel de exemple. CESE consideră că inițiativele regionale și locale nu înlocuiesc responsabilitățile și garanțiile de la nivel central. Guvernele și părțile interesate din sectorul public și privat trebuie să coopereze în mod sistematic și structurat dacă doresc să atingă obiectivul de reducere a sărăciei.

7.2. CESE ar dori să sublinieze că, de exemplu, în Țările de Jos au fost transferate către autoritățile locale numeroase responsabilități în ceea ce privește aspectele sociale. Concentrarea unor sarcini multiple la nivel local poate fi eficientă din punct de vedere al costurilor și poate permite conceperea de soluții personalizate care răspund necesităților beneficiarilor, dar, după cum s-a menționat în recomandările specifice fiecărei țări adresate Țărilor de Jos, există riscuri legate de o posibilă reducere a finanțării, riscuri care trebuie evitate. Descentralizarea inițiativelor nu este compatibilă cu reducerea bugetelor locale.

7.3. Prin urmare, CESE este de părere că, deși există – fără îndoială – bune practici la nivel regional și local, acestea nu pot și nu trebuie să rămână izolate, având nevoie de strategii naționale care să le sprijine.

7.4. CESE consideră și că, în momentul selectării celor mai bune practici în vederea promovării, accentul trebuie pus pe abordările bazate pe date concrete [care răspund, de exemplu, la întrebări ca: (1) Inițiativa funcționează în practică? sau (2) Poate fi exportată?] și pe încurajarea legăturilor între părțile interesate relevante. Va trebui, de asemenea, creat un cadru adecvat pentru schimbul de bune practici.

7.5. Aceste practici scot în evidență nevoia de a institui politici sociale cu adevărat eficiente în materie de combatere a sărăciei și a excluziunii sociale, de a reorganiza serviciile sociale, de a revizui practicile asistenților sociali pentru a răspunde nevoilor persoanelor care trăiesc în sărăcie, de a încuraja partenerii sociali să își utilizeze experiența profesională în elaborarea politicilor sociale și, în cele din urmă, de a oferi drepturi persoanelor care facilitează integrarea și promovarea socială a celor afectați de sărăcie.

Bruxelles, 18 februarie 2016.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

ANEXĂ

Următorul amendament a fost respins, dar a întrunit cel puțin o pătrime din voturile exprimate:

Amendamentul 15 (depus de domnul Lech PILAWSKI)

Punctul 1.15

Se modifică după cum urmează:

„încurajează ferm Comisia să includă principii de adoptare a unor standarde și sisteme sociale mai eficace și mai fiabile în preconizatul «pilon european al drepturilor sociale» și să facă din combaterea sărăciei și a excluziunii sociale unul dintre principalele elemente ale acestui pilon. La propunerea de soluții în cadrul «pilonului european al drepturilor sociale», Comisia Europeană ar trebui să țină seama de nivelul diferit de dezvoltare socioeconomică din diferitele state membre și să acorde atenție eventualelor efecte pe care le-ar avea în special ridicarea standardelor sociale asupra nivelului de ocupare a forței de muncă și asupra pericolului de sărăcie și de excluziune socială în aceste țări.»

Amendamentul a fost supus la vot și respins cu 59 de voturi pentru, 131 de voturi împotriva și 13 abțineri.

(Acte pregătitoare)

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 514-A SESIUNE PLENARĂ A CESE, DIN 17 ȘI 18 FEBRUARIE 2016

Avizul Comitetului Economic și Social European privind „Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Plan de acțiune privind edificarea unei Uniuni a piețelor de capital”

[COM(2015) 468 final]

(2016/C 133/04)

Raportor: domnul Daniel MAREELS

La 30 septembrie 2015, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

„Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Plan de acțiune privind edificarea unei Uniuni a piețelor de capital”

[COM(2015) 468 final].

Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 26 ianuarie 2016.

În cea de a 514-a sesiune plenară, care a avut loc la 17 și 18 februarie 2016 (ședința din 17 februarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 179 de voturi pentru, 1 vot împotriva și 4 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1. Întrucât redresarea economiilor din Europa rămâne lentă și fragilă, iar nivelul investițiilor este în continuare scăzut, prioritară rămâne mobilizarea tuturor resurselor pentru o **relansare economică sănătoasă și stabilă, într-un mediu mai omogen**. CESE consideră că realizarea unei uniuni a piețelor de capital poate contribui în acest sens și, ca atare, salută **Planul de acțiune privind edificarea unei Uniuni a piețelor de capital**.

1.2. Comitetul **subscrie obiectivelor** planului de acțiune. Obiectivele sunt **mobilizarea capitalului** în Europa și **canalizarea lui către ansamblul întreprinderilor, infrastructurii** și proiectelor durabile pe termen lung, cu urmări pozitive pentru crearea de locuri de muncă. **Investitorii** trebuie să fie mai bine protejați și să beneficieze de **mai multe oportunități**.

1.3. **Extinderea și diversificarea surselor de finanțare** reprezintă elemente-cheie pentru sporirea investițiilor, creștere economică și pentru crearea de locuri de muncă. Aceste fenomene trebuie să aibă loc în cadrul unei piețe unice de capital. Comitetul consideră ca prioritară armonizarea și uniformizarea maximă a normelor. Din acest motiv, este necesar ca toate statele membre să introducă, să pună în aplicare și să monitorizeze în același mod diversele măsuri din planul de acțiune.

1.4. În opinia Comitetului, **succesul uniunii piețelor de capital** va depinde de capacitatea de a conjuga cele mai bune elemente ale situației actuale și de maximizarea noilor oportunități. Accesul facil, adecvat și diversificat la finanțare, alocarea mai echilibrată a capitalului și costurile de capital mai mici ar trebui să fie prioritare. Este necesară asigurarea competitivității și atractivității pe plan internațional.

1.5. **Finanțarea bancară** va continua să reprezinte un tip esențial de finanțare a economiei europene. Băncile au un rol important de jucat, nu numai în calitate de creditori, ci și ca intermediari pe piețele de capital. Comitetul consideră că este nevoie să fie analizate în continuare anumite piețe noi, între care cele destinate împrumuturilor neperformante, dat fiind că aceste piețe înlesnesc acordarea creditelor, în special pentru IMM-uri.

1.6. O **preocupare majoră** a Comitetului o reprezintă **finanțarea IMM-urilor**, în special a întreprinderilor mici și a microîntreprinderilor, care reprezintă forța motrice a economiei europene și sunt importante pentru crearea de locuri de muncă. În același timp, Comitetul își pune întrebări serioase în legătură cu relevanța și eficiența uniunii piețelor de capital pentru IMM-uri.

1.6.1. Pentru întreprinderile mici și microîntreprinderi, accesul la piețele de capital reprezintă, în general, o ambiție prea mare. Ele trebuie să aibă **posibilitatea de a opta pentru acele canale de finanțare care li se potrivesc cel mai bine**. În acest scop, trebuie prevăzute cât mai multe structuri și capacități de finanțare și diversificarea la maximum a ecosistemului financiar.

1.6.2. În ceea ce privește finanțarea bancară tradițională, care trebuie sprijinită în continuare, mai ales în ceea ce privește garanțiile, trebuie să se observe de asemenea că este marcată de trăsături naționale specifice. Structurile care și-au dovedit eficiența nu trebuie să fie puse sub semnul întrebării prin uniunea piețelor de capital. Pe viitor, regulamentul financiar trebuie să țină seama în mai mare măsură de trăsăturile naționale care și-au dovedit eficiența, astfel încât să nu se pericliteze împrumuturile acordate IMM-urilor la nivel regional.

1.6.3. În plus, trebuie studiate toate celelalte soluții alternative pertinente și, atunci când este posibil, trebuie explorate și alte piste, cum sunt cele din Planul Juncker. Ar putea fi consolidat în continuare rolul BEI în domeniul instrumentelor de finanțare a economiei (de exemplu, schemele de garantare etc.)⁽¹⁾. Propunerile privind securitizările STS⁽²⁾ reprezintă, de asemenea, un pas în direcția cea bună.

1.6.4. Accesul la piața de capital pentru **celelalte IMM-uri** trebuie să se desfășoare, la fel ca pentru toate întreprinderile, în mod eficient. Finanțarea ar trebui să devină mai ieftină, iar costurile obținerii acesteia ar trebui reduse. Este necesar să se remedieze **deficitul de informații**, predominant în prezent, iar cadrul ar trebui să fie mai **favorabil IMM-urilor**. O sursă de inspirație în acest sens ar trebui să fie bunele practici existente.

1.7. Comitetul consideră că **stabilitatea economică și financiară în UE** trebuie să fie una din prioritățile uniunii piețelor de capital. Prin extinderea și diversificarea surselor de finanțare pe o piață unică se va ajunge la diversificarea riscurilor, iar economiile europene trebuie să devină mai robuste și mai rezistente la șocuri.

1.8. În opinia Comitetului, este necesar ca un **cadru adecvat de reglementare și supraveghere** să contribuie din plin la dezvoltarea atuurilor piețelor de capital și la limitarea aspectelor vulnerabile, cum ar fi asumarea unor riscuri excesive sau disproporționate. Noul sistem trebuie să fie rezistent la efectele negative ale oricăror noi crize. Acest aspect presupune, de asemenea, o mai mare convergență și cooperare în materie de supraveghere micro- și macroprudențială, atât la nivel european, cât și la nivel național.

1.9. Și **sectorul bancar paralel** ar trebui să fie abordat în acest cadru, iar riscul arbitrajului de reglementare ar trebui redus. În plus, este important să se asigure condiții echitabile de concurență pentru toți operatorii care desfășoară activități financiare similare pe piețe, iar principiul „aceleași riscuri, aceleași reguli” trebuie să se aplice peste tot.

⁽¹⁾ Cf., în acest sens, și lucrările CESE pe tema „Industria UE și politica monetară – Rolul BEI”; cf. <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-industry-monetary-policy-eib>

⁽²⁾ Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor norme comune privind securitizarea și de creare a unui cadru european pentru o securitizare simplă, transparentă și standardizată și de modificare a Directivelor 2009/65/CE, 2009/138/CE, 2011/61/UE, precum și a Regulamentelor (CE) nr. 1060/2009 și (UE) nr. 648/2012 și Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (UE) nr. 575/2013 privind cerințele prudențiale pentru instituțiile de credit și firmele de investiții. (JO C 82, 3.3.2016, p. 1).

1.10. Piețele de capital oferă, de asemenea, noi oportunități **investitorilor de pe piețele de capital**. Comitetul este favorabil acestei evoluții, cu condiția să se prevadă un cadru de protecție adecvat și îmbunătățit. Din acest motiv, este nevoie de simplificare și de o mai mare transparență, fiind necesar ca instrumentele financiare și informațiile respective să poată fi comparate, această ameliorare putând fi benefică și pentru întreprinderile aflate în căutarea de resurse financiare. De asemenea, sunt necesare mai multe eforturi în materie de educație financiară.

1.11. În ceea ce privește **punerea în aplicare a planului de acțiune**, Comitetul se declară în favoarea abordării ascendente și treptate care a fost adoptată, considerând, în același timp, că ar trebui lansate noi lucrări, bazate pe elanul și sprijinul care decurg din publicarea Cărții verzi. CESE subliniază că crearea unei uniuni a piețelor de capital este un proiect de mare anvergură, al cărui succes va depinde în întregime de detalii și garanții. În plus, facilitarea accesului la credite nu reprezintă, cu siguranță, o problemă în toate statele membre, iar flexibilitatea manifestată în legătură cu oferta nu poate soluționa niciodată o problemă la nivelul cererii. Prin urmare, trebuie să fim reticenți în a considera uniunea piețelor de capital ca panaceu la toate problemele UE.

1.12. De acum înainte, va trebui ca obiectivele fixate să fie atent avute în vedere, fiind necesar ca, în mod regulat, să se înregistreze progrese. Comitetul **este îngrijorat de faptul că va fi nevoie de timp pentru a se ajunge la rezultatul final**, nu numai din cauza numărului mare de elemente componente ale planului, ci și pentru că decalajele mari dintre statele membre nu vor dispărea imediat. Comitetul se declară în favoarea **evaluărilor intermediare periodice**, la care dorește să coopereze.

2. Context general

2.1. Pentru realizarea priorităților absolute (creștere, locuri de muncă și investiții), Comisia Juncker a elaborat, încă de la început, un „plan de investiții pentru Europa”. Acest plan cuprinde trei aspecte, inclusiv „crearea unui mediu propice investițiilor”⁽³⁾. Realizarea treptată a unei uniuni a piețelor de capital reprezintă, alături de piața unică digitală și de uniunea energetică, unul dintre principalele obiective cuprinse în această a treia componentă.

2.1.1. La sfârșitul lunii septembrie 2015, Comisia a prezentat „Planul de acțiune pentru edificarea unei uniuni a piețelor de capital”⁽⁴⁾, în urma unei consultări publice pe această temă prin intermediul unei Cărți verzi, care a prilejuit o largă participare, printre altele și cea a CESE⁽⁵⁾. Acest plan de acțiune pune bazele pentru ca, până în 2019, să fie instituită o uniune a piețelor de capital funcțională și integrată, care să cuprindă toate statele membre.

2.1.2. Aceste elemente de bază, în număr de 33 și care vor fi eșalonate în timp, se referă în special la următoarele domenii și aspecte⁽⁶⁾:

- finanțarea inovării, a întreprinderilor nou înființate și a întreprinderilor necotate;
- facilitarea intrării întreprinderilor pe piețele publice și a mobilizării de capital;
- investiții pe termen lung, în infrastructură și în proiecte sustenabile;
- promovarea investițiilor instituționale și de retail;
- stimularea capacității băncilor de a sprijini economia în sens larg;
- facilitarea investițiilor transfrontaliere.

2.1.3. În conformitate cu planul de acțiune, fiecare dintre aceste componente, luată în parte, va contribui la realizarea obiectivelor fixate, dar și impactul cumulativ va fi important.

⁽³⁾ Cf. pagina de internet a Comisiei Europene <http://ec.europa.eu/priorities/jobs-growth-investment/plan>

⁽⁴⁾ Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Plan de acțiune privind edificarea unei Uniuni a piețelor de capital [COM(2015) 468 final]. Cf. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO>

⁽⁵⁾ Cf. Avizul CESE privind Cartea verde „Crearea unei uniuni a piețelor de capital” (JO C 383, 17.11.2015, p. 64).

⁽⁶⁾ Pentru amănunte suplimentare, cf. anexa 1 a Planului de acțiune privind edificarea unei Uniuni a piețelor de capital.

2.2. Prin uniunea piețelor de capital sunt urmărite mai multe obiective, între care cel de a asigura o legătură mai puternică între economisire și creștere.

2.2.1. Uniunea piețelor de capital trebuie să extindă posibilitățile de finanțare în Europa la alte surse decât împrumuturile bancare, acordând un rol mai mare piețelor financiare. Este vorba, astfel, de o diversificare a surselor de finanțare a economiei, făcând astfel apel și la finanțarea nebanclară. Uniunea piețelor de capital ar trebui să contribuie la mobilizarea capitalului în Europa și la canalizarea lui către ansamblul întreprinderilor, infrastructurii și proiectelor durabile pe termen lung.

2.2.2. Scopul acestei uniuni este de a aprofunda piața unică a serviciilor financiare. Dezvoltarea uniunii piețelor de capital va duce la o mai mare și mai puternică integrare financiară și la o concurență sporită. Piețele de capital vor beneficia de avantajele rezultate din dimensiunea pieței unice, devenind mai lichide și mai competitive.

2.2.2.1. Aceasta va contribui la creșterea economică și la stabilitatea financiară. Prin facilitarea accesului la finanțare pentru întreprinderi, vor fi sprijinite creșterea economică și crearea de locuri de muncă. O diversificare a riscurilor va înzestra întregul sistem cu mai multă stabilitate.

2.2.3. Cetățenii și consumatorii vor avea, de asemenea, beneficii importante, datorită în special posibilităților suplimentare de investiții și plasamente care vor fi create.

3. Observații și comentarii

3.1. Lansarea planului este pozitivă și ar trebui să fie salutăată. Prezentarea planului de acțiune la doar puțin peste o jumătate de an după Cartea verde este deja un lucru pozitiv, însă și mai pozitiv este că se dă prioritate eforturilor de stimulare a economiei prin extinderea și îmbunătățirea posibilităților de finanțare a economiei și, prin urmare, creării de noi impulsuri în favoarea creșterii economice și a ofertei de locuri de muncă decente.

3.2. Comitetul își însușește obiectivele planului de acțiune și considerarea ca prioritară a următoarelor domenii de activitate:

- mai multe opțiuni de finanțare pentru întreprinderile europene și în special pentru IMM-uri. O uniune a piețelor de capital ar trebui să lărgască gama de posibilități de finanțare puse la dispoziția întreprinderilor. De aceste posibilități ar trebui să beneficieze toți antreprenorii și ar trebui să existe în toate etapele ciclului de finanțare (așa-numita „scară rulantă a finanțării”);
- un mediu de reglementare adecvat pentru investițiile pe termen lung și sustenabile și finanțarea lucrărilor din infrastructura Europei;
- investiții mai mari și o mai mare posibilitate de alegere pentru investitorii de retail și cei instituționali, într-un cadru adecvat de protecție a investitorilor;
- creșterea capacității de creditare a băncilor, inclusiv prin relansarea adecvată a operațiunilor și piețelor de securitizare. Aceasta ar trebui să permită sporirea fondurilor puse la dispoziția IMM-urilor;
- evaluarea detaliată a efectelor cumulative și a coerenței legislației financiare, ca răspuns la criza financiară, prin prisma finanțării economiei reale;
- eliminarea barierelor transfrontaliere și dezvoltarea piețelor de capital în toate cele 28 de state membre, în special prin eliminarea unui anumit număr de obstacole de ordin fiscal și de alt tip.

Este important ca numeroasele eforturi necesare pentru edificarea unei uniuni a piețelor de capital să fie conjugate într-un singur plan, dar la fel de importantă este și existența unei voințe clare de a dezbate și de a elimina obstacolele din calea dezvoltării în continuare a sistemului financiar european.

3.3. Obiectivul de diversificare a surselor de finanțare nu trebuie să se facă în detrimentul sistemului bancar. Finanțările bancare și de pe piață trebuie să meargă mână în mână și să se completeze reciproc. De altfel, băncile au un rol important în calitate de intermediari pe piețele de capital.

3.3.1. Un domeniu prioritar al planului de acțiune îl reprezintă creșterea capacității băncilor de a acorda împrumuturi economiei. Creditele neperformante ⁽⁷⁾ rămân o sursă de îngrijorare în UE și imobilizează capitaluri care, altfel, ar putea fi utilizate pentru a acorda mai multe împrumuturi. Comitetul consideră că Comisia ar trebui să ia măsuri pentru a disponibiliza capacități în bilanțurile băncilor, prin încurajarea securitizărilor pentru credite neperformante și prin crearea de piețe pentru activele depreciate. Băncile ar putea disponibiliza credite dacă sunt create piețe diversificate și transparente pentru datoriile bancare ale întreprinderilor aflate în dificultate sau dacă sunt revitalizate acolo unde ele există.

3.4. Existența unor piețe profunde, lichide și eficiente poate fi benefică pentru toți operatorii și actorii prezenți.

3.4.1. Astfel, firmelor care caută finanțare li se poate înlesni de către piețele de capital accesul la fonduri, beneficiind astfel de condiții mai bune și, prin urmare, de cerințe de capital mai mici, datorită concurenței sporite dintre investitori. De asemenea, finanțările vor continua să fie mai bine asigurate în perioadele dificile, dat fiind că piețele de capital sunt, ca regulă generală, mai pregătite pentru medii nesigure și proiecte mai riscante.

3.4.2. Piețele obligațiilor de stat sunt foarte importante în perspectiva evaluării diverselor riscuri. Acesta este motivul pentru care o piață de capital necesită integrarea acestor piețe. Această integrare vine și în sprijinul convergenței cerințelor de capital ale emitenților privați. Ca atare, sunt binevenite măsuri adecvate în acest domeniu.

3.4.3. Realizarea uniunii piețelor de capital va reuși doar în măsura în care elementele componente sunt suficient de solide și credibile. Este important să se țină seama de caracteristicile peisajului financiar actual, păstrând, totodată, un număr suficient de noi șanse și oportunități pentru a obține finanțare. Rezultatul ar trebui, de asemenea, să garanteze atractivitatea și competitivitatea la nivel internațional.

3.4.4. Mai ales IMM-urile reprezintă o miză majoră. Întrebarea care se pune este în ce mod pot ajunge banii la acestea. În cazul IMM-urilor, accesul la piețele de capital și la oportunități și instrumente de finanțare va presupune un efort serios, astfel încât să fructifice aceste oportunități în mod util. Adesea, aceste întreprinderi dispun de prea puține informații, aspect care le cauzează dificultăți ⁽⁸⁾. Astfel, noul cadru va trebui să fie evaluat prin prisma facilităților oferite micilor întreprinderi.

3.4.5. Este necesar ca întreprinderile și IMM-urile (în special microîntreprinderile) pentru care piețele de capital nu sunt accesibile să aibă posibilitatea, în orice moment al dezvoltării lor, de a opta pentru canalele de finanțare cele mai potrivite în cazul lor. Prin urmare, pentru întreprinderile mici și pentru microîntreprinderi este nevoie de o cât mai mare diversificare a ecosistemului financiar, astfel încât să dispună de cea mai largă gamă posibilă de oportunități și de structuri de finanțare, inclusiv de leasing. Ar trebui explorate toate variantele. Trebuie căutate soluții nu numai în sectorul bancar sau pe piețele de capital, ci și în afara acestor sectoare. Planul Juncker a reprezentat deja un bun început. În plus, BEI ar trebui să urmărească asumarea unui rol mai activ în această privință (în mod direct sau indirect, de exemplu prin intermediul schemelor de garantare).

3.4.6. Noi oportunități suplimentare de investiții vor apărea pentru cei care vor să investească sau să facă plasamente. Prin extinderea ofertei de produse financiare, aceștia vor putea să-și potrivească mai bine opțiunile, în funcție de obiectivele investițiilor proprii, să acorde atenție diversificării și gestionării riscurilor și să-și îmbunătățească profilul de risc și de randament.

3.4.7. Investitorii și cei care fac plasamente au dreptul la o protecție adecvată. Prin urmare, sunt necesare un cadru de protecție adaptat și o serie de alte eforturi, de exemplu în materie de educație financiară și de îmbunătățire a calității informațiilor. Pentru a începe cu baza, ar fi necesar un plus de simplificare și transparență, iar instrumentele financiare tranzacționate pe piețe ar trebui să poată fi comparate mai ușor, acestea fiind elemente de care ar putea beneficia, de altfel, toți cei aflați în căutarea unor resurse financiare.

⁽⁷⁾ În limba engleză, „non performing loans” (NPL).

⁽⁸⁾ Cf. Raportul de informare al CESE privind „Accesul la finanțare al IMM-urilor și al întreprinderilor cu capitalizare medie în perioada 2014-2020: oportunități și provocări” (EESC-2014-06006-00-01-RI-TRA), 1 iulie 2015.

3.5. Pentru a realiza o veritabilă piață unică de capital, nu este suficientă eliminarea barierelor transfrontaliere existente și a fragmentării actuale, ci este nevoie în aceeași măsură și de evitarea unor noi obstacole similare. Comitetul consideră că trebuie să primeze armonizarea la maximum și uniformizarea normelor, pentru care ar trebui să se acorde atenție specială alegerii instrumentelor utilizate. Din acest motiv, este necesar ca toate statele membre să introducă, să pună în aplicare și să monitorizeze în același mod diversele măsuri din planul de acțiune.

3.6. Prin realizarea uniunii piețelor de capital, economiile europene ar trebui să devină mai puternice și mai rezistente la șocuri. Miza este stabilitatea economică și financiară a UE. Ca atare, este necesar un cadru de reglementare corespunzător. Acesta va contribui la dezvoltarea adecvată a atuurilor uniunii piețelor de capital (cum ar fi repartizarea și diversificarea în mod adecvat a riscurilor), iar părțile slabe ar trebui să fie ținute sub control. Întregul sistem financiar ar trebui să devină mai rezilient, pentru a face față unor eventuale crize viitoare. Dacă este cazul, consecințele acestor crize ar trebui amortizate mai repede și mai precis.

3.7. Date fiind atât riscurile care ar putea apărea, cât și obiectivele de stabilitate economică și financiară, ar trebui să fie prevăzută, atât la nivel național, cât și la cel al UE, o supraveghere micro- și macroprudențială adecvată pe segmentele de piață financiară relevante. Noile canale de finanțare ar trebui să se conformeze principiului „aceleași riscuri, aceleași reguli”.

3.8. Ar trebui abordat așa-numitul sistem bancar paralel. Comitetul a pledat deja pentru ca și acest sector să fie reglementat⁽⁹⁾, semnalând că este necesar să se prevină riscul arbitrajului de reglementare⁽¹⁰⁾. Comitetul consideră că, de fapt, nu ar trebui să existe activități „în umbră”, de aceea sistemul bancar paralel trebuie supus aceluiași cerințe de reglementare și prudențiale ca și întregul sistem financiar⁽¹¹⁾. În același timp, și sistemul bancar paralel ar trebui, în opinia Comitetului, să fie recunoscut drept un canal de finanțare alternativ și complementar, care se poate dovedi util pentru economia reală⁽¹²⁾.

3.9. În ceea ce privește realizarea planului de acțiune, trebuie sprijinite cu precădere abordarea ascendentă și demersurile progresive, întrucât datorită acestora poate fi utilizată contribuția operatorilor de pe piață, pot fi stabilite priorități și se poate lucra pe baza unei combinații de inițiative și măsuri pe termen scurt și lung.

3.10. În prezent, este important să se ajungă la rezultate concrete pe baza elanului și a sprijinului larg pentru o uniune a piețelor de capital, cu ocazia consultării publice privind Cartea verde, pentru a obține rapid rezultate concrete.

3.11. În perioada următoare va trebui ca obiectivele fixate să fie atent avute în vedere, fiind necesar ca, în mod regulat, să se înregistreze progrese. Este important să se obțină rezultate concrete și pozitive în toate domeniile care fac obiectul planului de acțiune. În acest context, este salutată intenția Comisiei de a raporta periodic asupra progreselor înregistrate de planul de acțiune și de a efectua o evaluare globală în 2017, în măsura în care se vor dovedi necesare măsuri suplimentare și ajustări în calendar.

3.12. S-ar putea dovedi legitimă întrebarea cât de realist și de fezabil este calendarul stabilit pentru realizarea uniunii piețelor de capital până în 2019. Rămân încă multe de făcut și există temerea că decalajele mari existente între statele membre nu vor putea fi absorbite și eliminate atât de ușor. Diversele elemente ale planului de acțiune pot furniza doar o bază bună pentru uniunea piețelor de capital, dar determinantă pentru succesul sau eșecul proiectului poate fi doar piața însăși.

Bruxelles, 17 februarie 2016.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

⁽⁹⁾ Cf. Avizul CESE pe tema „După criză: un nou sistem financiar pe piața internă” (JO C 48, 15.2.2011, p. 38), punctul 2.7.2.1.

⁽¹⁰⁾ Cf. Avizul CESE privind Cartea verde „Sistemul bancar paralel” (JO C 11, 15.1.2013, p. 39), punctul 1.4.

⁽¹¹⁾ Cf. Avizul CESE privind Cartea verde „Sistemul bancar paralel” (JO C 11, 15.1.2013, p. 39), punctul 1.5.

⁽¹²⁾ Cf. Avizul CESE privind „Sistemul bancar paralel – abordarea noilor surse de risc din sectorul financiar” (JO C 170, 5.6.2014, p. 55), punctul 1.10.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Consiliului de modificare a Directivei 2006/112/CE privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată, în ceea ce privește durata obligației de respectare a cotei standard minime

[COM(2015) 646 final – 2015/0296 (CNS)]

(2016/C 133/05)

Raportor general: domnul Daniel MAREELS

La 14 ianuarie 2016, în conformitate cu articolul 113 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Consiliul a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de directivă a Consiliului de modificare a Directivei 2006/112/CE privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată, în ceea ce privește durata obligației de respectare a cotei standard minime

[COM(2015) 646 final – 2015/0296 (CNS)].

La 19 ianuarie 2016, Biroul a însărcinat Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă.

Având în vedere caracterul urgent al lucrărilor, Comitetul Economic și Social European l-a numit pe domnul Daniel MAREELS raportor general în cadrul celei de a 514-a sesiuni plenare din 17 și 18 februarie 2016 (ședința din 17 februarie 2016) și a adoptat prezentul aviz cu 175 de voturi pentru, 3 voturi împotriva și 4 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1. Comitetul sprijină propunerea de directivă privind extinderea duratei de aplicare a cotei standard minime de TVA. Nivelul minim va rămâne la același nivel ca în perioadele anterioare, și anume 15 %, și se va aplica pentru o perioadă de încă doi ani, începând din 2016.

1.2. Dispozițiile tranzitorii privind TVA sunt deja în vigoare de foarte mult timp. Într-adevăr, este de dorit, în acest context, să se stabilească o rată minimă în domeniu, în interesul bunei funcționări a pieței interne: în cazul în care nu se definește un astfel de nivel minim, există riscul să se ajungă la perturbări și denaturări ale pieței, cu un nivel crescut de concurență între statele membre.

1.3. În plus, stabilirea unei cote minime pentru o perioadă clar specificată contribuie și la asigurarea unei mai mari clarități și securități juridice, cu beneficii pentru toate părțile implicate.

1.4. Atunci când prezentul sistem a fost prelungit pentru a cincea oară, în 2010, Comitetul și-a exprimat speranța că respectiva prelungire va fi ultima. Noua prelungire, stabilită pentru o perioadă mai scurtă, poate fi privită ca un pas în direcția cea bună, dar, în opinia Comitetului, aceasta nu schimbă cu nimic faptul că trebuie făcute eforturi suplimentare pentru a trece de la actualul sistem tranzitoriu, în vigoare de peste 20 de ani, la un sistem definitiv pentru TVA, adaptat cerințelor pieței interne europene.

1.5. Per ansamblu, CESE reafirmă nevoia de a se ajunge la un sistem simplu și armonizat de impozitare indirectă, cu sarcini administrative reduse, cu beneficii evidente pentru întreprinderi și cetățeni, care să asigure o impozitare echitabilă și un venit sigur pentru finanțele publice și să scadă riscul de fraudă fiscală, sprijinind dezvoltarea în continuare și finalizarea pieței interne.

1.6. CESE salută decizia Comisiei de a publica, în martie 2016, un plan de acțiune privind viitorul TVA. În opinia Comitetului, acesta este important pentru sprijinirea în continuare și prin toate mijloacele posibile a redresării și creșterii economice; un sistem de TVA adaptat este parte integrantă a acestui efort.

2. Context general

2.1. În vederea realizării pieței interne, încă de la începutul anilor '90 s-au depus eforturi pentru trecerea la un regim definitiv de TVA, însă lipsa unui consens între statele membre a făcut posibilă doar instituirea unui sistem tranzitoriu.

2.2. Acesta a fost contextul în care a fost adoptată Directiva 92/77/CEE privind cotele de TVA. Directiva a introdus un sistem de cote minime și a prevăzut ca, de la 1 ianuarie 1993 până la 31 decembrie 1996, cota standard să nu fie mai mică de 15 % în niciun stat membru. De atunci, valabilitatea acestei dispoziții a fost prelungită de cinci ori, ultima dată până la 31 decembrie 2015.

2.3. Prezenta propunere – care în mod evident a fost prezentată destul de târziu – extinde aplicabilitatea cotei minime de 15 %, dar de această dată numai pentru o perioadă de doi ani. Acest lucru se datorează faptului că Comisia va publica un plan de acțiune în primăvara anului 2016, cu obiectivul de a trece la un sistem definitiv de TVA mai simplu, mai eficient și mai greu de fraudat, adaptat cerințelor pieței unice. În perioada următoare se va putea discuta mai în amănunt cu privire la cotele de TVA.

Bruxelles, 17 februarie 2016.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei — Către un Plan strategic integrat privind tehnologiile energetice (SET): Accelerarea transformării sistemului energetic european

[C(2015) 6317 final]

(2016/C 133/06)

Raportor: domnul Mihai MANOLIU

La 15 iulie 2015, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei – Către un Plan strategic integrat privind tehnologiile energetice (SET): Accelerarea transformării sistemului energetic european

[C(2015) 6317 final].

Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 2 februarie 2016.

În cea de a 514-a sesiune plenară, care a avut loc la 17 și 18 februarie 2016 (ședința din 17 februarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 172 de voturi pentru, 6 voturi împotriva și 9 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE își reiterează angajamentul ferm față de o Uniune energetică (clauza de solidaritate, tranzitul energiei echivalent unei a cincea libertăți, eficiența energetică pe primul loc, tranziția către o societate durabilă bazată pe cât mai puțin carbon) și un dialog european pe tema energiei, susținând aplicarea cât mai eficace a unui Plan SET.

1.2. Acest deziderat se poate realiza printr-o abordare comună, coerentă, prin cooperarea dintre actorii implicați în cadrul politicii energetice, prin coordonarea programelor de cercetare și inovare din domeniul energiei, sprijinind lansarea cât mai rapidă pe piață a tehnologiilor energetice sustenabile care să protejeze mediul.

1.3. În viziunea CESE, cea mai importantă sarcină constă în dezvoltarea tehnico-științifică a tehnologiilor și a inovării, precum și în promovarea factorilor care încurajează ideile și conceptele noi, cum ar fi cele cuprinse în *cadrul Planului Strategic european privind tehnologiile energetice – SET Plan, plan necesar pentru accelerarea transformării sistemului energetic european*.

1.4. Acestea trebuie însoțite de un mandat discutat cu deținătorii de interese, o structură de participare la o foaie de parcurs integrată, însoțită de un plan de acțiune pentru investiții, utilizând corespunzător resursele UE, pe cele naționale, regionale și private, prin intermediul Alianței europene de cercetare în domeniul energetic (EERA) și al inițiativelor industriale europene (IIE), pentru a sprijini atingerea obiectivelor.

1.5. În opinia CESE, în anii următori, accelerarea transformării sistemului energetic european va reprezenta o miză vitală pentru Europa, pentru combaterea schimbărilor climatice, pentru competitivitatea și atractivitatea economică a Europei, precum și pentru securitatea aprovizionării consumatorilor (mici sau mari) în condiții decente de cost (definit în mod transparent).

1.6. În viziunea CESE, noua politică energetică trebuie să se bazeze pe dezvoltarea unor sectoare-cheie (definite prin dialog și cooperare) pentru cercetare și inovare, precum și pentru sectorul pregătirii personalului care va exploata noile tehnologii.

1.7. CESE consideră că, pentru a răspunde așteptărilor europenilor, chestiunea energiei trebuie abordată coerent, holistic, prin cooperarea dintre state și printr-o piață internă funcțională a energiei. Sunt necesare investiții masive, atât în cercetarea tehnologică, cât și în infrastructură, investitorii au nevoie de un cadru politic previzibil, fezabil, definit de analiza corectă a priorităților de dezvoltare, de posibilități de finanțare suportabile și disponibile, de competitivitatea industrială europeană și, nu în ultimul rând, de dorințele cetățenilor.

1.8. Planul SET trebuie să fie concret și ancorat în realitatea europeană. Dacă noile tehnologii energetice generează o creștere a prețurilor finale legate de energie, dacă decizii politice cauzează creșteri ale prețului energiei, CESE consideră că este legitim ca cetățenii să spere într-o remediere a situației. Mobilizarea consumatorilor trebuie să fie concretă, fermă; sărăcia energetică trebuie combătută și prin măsuri de politică socială, prin educație și prin pregătire profesională.

1.9. Experiența europeană a demonstrat că impunerea de tehnologii care să producă energie în condiții de emisii reduse de carbon, fără a lua în considerare costurile și maturitatea tehnologiilor, nu produc rezultate convingătoare, din contră, piața internă de energie este amenințată cu colapsul.

1.10. CESE consideră că tehnologiile de producere a energiei electrice din surse regenerabile pot oferi posibilități importante, soluții care trebuie susținute prin proiecte demonstrative și prin popularizarea cazurilor de succes. Trebuie avute în vedere și alte tehnologii cu emisii reduse de carbon: tehnologii curate de ardere a cărbunelui, stocarea energiei (inclusiv a celei electrice), adaptarea consumului la cerere, utilizarea carbonului și a hidrogenului, cogenerarea și climatizarea orășenească, fisiunea și fuziunea nucleară.

1.11. CESE solicită din nou instituirea unui dialog public în întreaga Europă pe tema energiei (Dialogul european privind energia), astfel încât cetățenii și societatea civilă în ansamblul său să-și asume tranziția energetică, costurile diferitelor tehnologii și costurile generate de opțiunile politice definite de cercetările întreprinse. Dialogul trebuie să aibă loc la toate nivelurile de guvernare. În ultimii zece ani, nivelul european s-a bazat din ce în ce mai mult pe obiectivele europene de reducere a emisiilor gazelor cu efect de seră, punerea în aplicare a acestei politici fiind de competența statelor membre. Acest lucru a generat o incoerență a politicilor naționale.

1.12. CESE consideră că trebuie continuat pe drumul integrării pieței interne prin dezvoltarea unei abordări europene cu privire la aprovizionarea cu energie și pentru crearea unei solidarități reale. O etapă intermediară este emergența nivelului regional necesar pentru consolidarea cooperării în domeniu, care să fie flexibil și capabil să promoveze soluții inovatoare privind optimizarea producției de energie electrică pe bază de surse regenerabile coordonate în timp real.

1.13. CESE consideră că trebuie întreprinse acțiuni de integrare a diferitelor modalități de generare a energiei (inclusiv cele create de cercetarea tehnologică) în cadrul piețelor energetice, inclusiv în materie de conectare, echilibrare și încărcare a rețelelor.

1.14. CESE pledează pentru accelerarea investițiilor și a activităților de cercetare și dezvoltare în ceea ce privește stocarea, precum și pentru o mai bună sinergie europeană în domeniu, pentru a reduce costurile tranziției energetice, a garanta securitatea aprovizionării (interconectarea rețelelor energetice europene) și a permite economiei europene să devină mai competitivă.

1.15. În această direcție, CESE reamintește importanța gazelor în cadrul mixului energetic și în ceea ce privește securitatea energetică pentru cetățeni. CESE solicită ca stocarea să fie încurajată, pentru ca statele membre să dispună, în comun, de rezerve. Este, de asemenea, necesară utilizarea potențialului considerabil de ameliorare a eficienței energetice a clădirilor, dar și în transporturi.

1.16. CESE crede că o consolidare a finanțării cercetării și inovării poate genera creștere economică și crearea de noi locuri de muncă în cadrul UE. O nouă guvernanta energetică (bazată pe planurile naționale) poate asigura coerența în cadrul pieței energiei, dialogul european reprezentând o condiție *sine qua non*.

1.17. CESE consideră că valoarea adăugată a Planului SET va consta într-o mai bună coordonare și o nouă guvernanta a sistemului energetic european; planul va trebui să evite redundanțele anterioare și să se bazeze pe date reale transparente. Acest Plan va consolida elementele fundamentale europene: metoda comunitară, democrația europeană în acțiune, competiție, cooperare și solidaritate, Europa și guvernanta mondială.

1.18. CESE subliniază consecințele Planului SET în ceea ce privește impactul asupra cetățenilor, în particular asupra locurilor de muncă și asupra calificărilor necesare. În acest context, trebuie avută în vedere problema drepturilor de autor.

2. Contextul avizului

2.1. Statele membre ale UE dispun de resurse și infrastructuri energetice diferite, dar obiectivul comun este decarbonizarea sectorului energetic. Discuțiile generate de contextul tranziției energetice trebuie să includă: noi actori și noi modele de afaceri în domeniile petrol, gaz și electricitate; dinamica mediului politic și implicațiile privind investițiile; reglementarea piețelor energetice; impactul inovării tehnologice asupra sistemelor energetice; dezafectarea vechilor silozuri energetice tradiționale; provocările și oportunitățile generate de un nou model de guvernanta în cadrul industriei energetice.

2.2. Provocarea este urgentă. UE este supusă unor transformări masive în domeniul energiei, economia europeană și consumatorii vulnerabili se confruntă cu un risc crescut de lipsă de fiabilitate în aprovizionare și cu prețuri ridicate la energie.

2.3. CESE are în vedere susținerea unei politici energetice europene comune, capabilă de a furniza securitate în aprovizionare, un pionierat tehnologic în integrarea pe piață a energiei generate din surse regenerabile, eficiența energetică, reducerea consumului, dezvoltarea infrastructurii, costuri corect transformate în preț la consumatorul final și, nu în ultimul rând, costuri generale pentru mixul energetic considerat, precum și disponibilități financiare (private sau publice) de acoperire a acestor costuri.

2.4. CESE are în vedere disponibilitățile furnizate de: BEI, Programul TEN-E, planul european de redresare economică, Fondul european 2020 pentru energie, schimbări climatice și infrastructură (Fondul Marguerite), precum și de instrumentele de preaderare, Instrumentul european de vecinătate și parteneriat și programul-cadru pentru activități de cercetare și de dezvoltare tehnologică.

2.5. Planul SET reprezintă o modalitate vitală și ambițioasă de realizare a securității energetice. Acest deziderat poate fi atins printr-o dezbateră amplă în rândul cetățenilor europeni, CESE putând avea un rol de catalizator al acestui dialog. CESE crede că implicarea cetățenilor (a se vedea propunerea CESE privind carnetul european de economii de energie) în problemele de tranziție energetică este esențială; aceasta s-ar putea traduce printr-un Forum al societății civile (organizate europene, care să promoveze un dialog european privind energia).

2.6. CESE consideră că, în problemele de tranziție energetică, trebuie avute în vedere și evaluarea competitivității și implicațiile asupra ocupării forței de muncă și a securității sociale. Piețele regionale au potențialul de a depăși lipsa de încredere; o politică energetică concretă nu poate fi realizată fără încredere și educație.

2.7. CESE consideră că finanțarea Planului SET din bugetul de cercetare-dezvoltare al Comisiei și din cele ale statelor membre este insuficientă. Este, deci, cu atât mai important să se recurgă la fondurile structurale ale UE, la Fondul european de investiții și la încasările provenite din schema UE de comercializare a certificatelor de emisii. Este necesară canalizarea potențialului de investiții al economiei libere, prin scheme inovatoare și prin stimulente. Reușita misiunii poate fi asigurată numai experimentând și aplicând o gamă largă de opțiuni și concepte economice și financiare inovatoare.

3. Observații generale

3.1. CESE consideră că scopul uniunii energetice este ca energia să devină mai sigură, mai durabilă și mai accesibilă din punct de vedere al prețului pentru consumatorii finali. Aceasta va permite un flux liber al energiei peste frontiere și va garanta securitatea aprovizionării în fiecare țară din UE, pentru toți cetățenii europeni.

3.2. CESE consideră că, pentru a îndeplini obiectivele ambițioase ale Planului SET, UE trebuie să inoveze în ceea ce privește modul în care energia este produsă, transportată, furnizată și asigurată clienților. Consumatorii se vor afla în centrul atenției și, într-o piață foarte competitivă, va trebui să li se acorde în mare măsură sprijin și expertiză tehnică.

3.3. CESE consideră că noile tehnologii și inovațiile vor juca un rol esențial în ce privește transformarea sistemului energetic al UE și modificarea lanțului valoric al energiei, astfel încât să devină mai flexibil, cu asumarea unui rol activ de către consumatori („prosumatori”), inclusiv micii producători, și cu noi rețele de producători, operatori și organisme de reglementare în materie de energie care au capacitatea de a interacționa pe o piață complexă. Micii producători pot avea un rol în dezvoltarea și implementarea noilor tehnologii energetice.

3.4. Noile idei și tehnologii trebuie să fie transmise de la un sector la altul, pentru a atinge masa critică necesară pentru a adopta moduri colective de a aborda cercetarea și inovarea, depășind barierele dintre procedee și sectoare.

3.5. CESE consideră că noile modele de afaceri și noile sisteme menite să garanteze recompensarea echitabilă a serviciilor și funcționarea adecvată a sistemului energetic se vor baza pe progresele tehnologice înregistrate în statele membre ale UE, în general. O mai bună înțelegere a comportamentului consumatorilor va fi obținută prin schimbul de informații, într-un mod transparent, sigur și ușor accesibil.

3.6. CESE consideră că stabilitatea economică depinde de reziliența sistemelor energetice, care trebuie să fie capabile să facă față unor schimbări majore, definite de Planul SET. Securitatea aprovizionării și înalta calitate a serviciilor pentru consumatorii din statele membre trebuie susținute de dezvoltarea de rețele energetice mai inteligente și mai integrate în UE.

3.7. CESE consideră că optimizarea lanțului valoric ar trebui să conducă la noi modele de afaceri (reutilizare, reciclare, reprelucrare). Este necesar să se susțină răspândirea pe piață a practicilor și opțiunilor eficiente de cercetare și inovare în domeniul tehnologiilor de economisire a energiei, în vederea îmbunătățirii procesului de integrare, pentru a asigura eficiența globală a sistemului.

4. Observații specifice

4.1. CESE consideră că obiectivele planului sunt bine definite. CESE este de acord cu abordarea Comisiei de a proceda astfel încât Planul SET să poată face față noilor provocări, printr-o mai bună concentrare a eforturilor, o abordare mai integrată și o nouă gestionare și guvernare. Modificările sugerate pentru a atinge aceste obiective trebuie să fie bine gândite și fezabile.

4.2. CESE subliniază că planul SET trebuie întărit, pentru a consolida mai bine noile provocări cu care se confruntă cercetarea și inovarea, dat fiind că dispun de noi capacități și resurse pe întreg teritoriul UE. CESE este de acord că, pentru a maximiza eficiența și impactul Planului SET, este necesar, printre altele:

— să se sporească angajamentul financiar al statelor membre și al sectorului privat;

— să se extindă participarea părților interesate de-a lungul lanțului de cercetare și inovare.

4.3. CESE consideră că există un interes legitim în ce privește cele zece acțiuni definite în principal de părțile interesate și menite să accelereze transformarea sistemului energetic, să creeze noi locuri de muncă și să genereze creștere economică.

4.4. CESE crede că UE trebuie să facă mai multe eforturi pentru a aduce pe piață tehnologii energetice noi, de înaltă performanță, cu costuri scăzute, cu emisii scăzute de dioxid de carbon și durabile, după o evaluare transparentă a impactului lor asupra mediului.

4.5. CESE consideră că activitățile de cercetare și dezvoltare din cadrul Planului SET ar trebui să se concentreze asupra următoarelor elemente specifice, ca piloni ai politicii energetice Europene:

— competitivitate: infrastructura și rețelele energetice, piața internă și competitivitatea, cercetarea și inovarea în sectorul energiei;

— securitatea în aprovizionare: politica energetică externă, petrol, gaz;

— climă: eficiența energetică, energiile regenerabile, captarea și stocarea dioxidului de carbon (CSC), schema UE de comercializare a certificatelor de emisii (ETS).

4.6. În viziunea CESE, utilizarea tot mai răspândită a tehnologiilor de producere a energiei din surse regenerabile intermitente poate conduce la o creștere semnificativă a costurilor, care, dacă este transferată consumatorilor, ar genera o majorare considerabilă a prețurilor în următorii câțiva ani, până când astfel de sisteme vor fi produse industrial. De asemenea, este inevitabil ca costurile să crească – pentru o perioadă lungă și într-o și mai mare măsură – odată cu includerea costurilor externe și cu sistarea subvențiilor acordate pentru producerea de energie pe bază de combustibili fosili.

4.7. În opinia CESE, competitivitatea industrială, tehnologiile energetice și politica în materie de inovare trebuie să ducă rapid la rezultate care să reducă costurile, accelerând introducerea pe piață a tehnologiilor sustenabile; în caz contrar, vor exista consecințe directe asupra investițiilor private și a bugetelor naționale și va apărea o situație de recesiune economică.

4.8. Pentru a asigura echilibrul dintre oferta, conversia, transportul și utilizarea finală a energiei, vor fi necesare optimizări ale sistemului, dezvoltarea de noi tehnologii (definite în Planul SET) care să asigure o interacțiune eficace a diversilor actori și a diverselor componente cu o abordare holistică și potențiale sinergii între rețelele energetice (electricitate, petrol, gaz, căldură și mobilitate), în perspectiva realizării pieței interne a energiei.

4.9. Pentru a se garanta flexibilitatea sistemului, va fi necesară o gamă largă de alte soluții de stocare a energiei, adaptate diverselor forme luate de aceasta. În acest domeniu, există un potențial pentru noi evoluții. Dezvoltarea stocării va deveni esențială pentru un sistem energetic echilibrat, care să permită o gestionare activă a surselor de energie regenerabile, o pondere mai mare a acestora, și care să reducă restricțiile, să reducă la minimum și să echilibreze investițiile în infrastructură, sporind flexibilitatea sistemului energetic.

- 4.10. Instrumentele de gestionare inovatoare, combinate cu noi echipamente (fixe și mobile) de stocare a electricității la nivelul utilizatorilor finali, vor oferi mai multe opțiuni pentru a optimiza consumul și, totodată, prețuri mai scăzute în contextul unei piețe energetice mai flexibile. Hidrogenul poate oferi o soluție flexibilă de stocare, care se poate afla la baza generării distribuite de energie electrică și poate compensa variabilitatea energiei din surse regenerabile.
- 4.11. Obiectivul acțiunilor de cercetare și inovare ar trebui să constea în a modeliza, contoriza și controla funcționarea și întreținerea sistemelor descentralizate de încălzire și răcire cu emisii scăzute de gaze cu efect de seră, accelerând intrarea pe piață a unor noi produse și sisteme energetice eficiente și optimizând cei trei piloni ai utilizării eficiente a energiei, și anume măsurarea consumului energetic, optimizarea sa și funcționarea sa viabilă, pentru a beneficia de rezultate durabile.
- 4.12. Orașelor le va reveni un rol mai important în ce privește decarbonizarea economiei UE, având în vedere că urbanizarea va continua să se accentueze. Pentru a adopta o abordare integrată în ce privește provocările comune și pentru a îmbunătăți durabilitatea, este necesar să se încurajeze diferitele părți interesate la nivel local, aducând laolaltă autoritățile locale, sectorul economic și cetățenii.
- 4.13. CESE consideră că provocarea pe care o reprezintă reciclarea acumulatorilor litiu-ion este, în principal, de natură economică, dat fiind că aceste procese au fost dezvoltate astfel încât să permită reciclarea în circuit închis, dar ele trebuie să fie adaptate pentru reciclarea acumulatorilor vehiculelor electrice.
- 4.14. În opinia CESE, industria europeană a acumulatorilor trebuie să se adapteze la industria reciclării și să se confrunte cu o dezvoltare semnificativă a pieței electromobilității și cu avântul pieței echipamentelor portabile. Acest sector se bazează pe voința UE de a adopta tehnologia europeană în materie de acumulatori.
- 4.15. Pentru a îmbunătăți garantarea securității aprovizionării cu energie a UE, este necesar să se alcătuiască un mix de tehnologii durabile (biocombustibili avansați, hidrogen și carburanți lichizi și gazoși alternativi, inclusiv gazul natural lichefiat).
- 4.16. CESE subliniază că în UE își desfășoară activitatea întreprinderi care ocupă poziția de lideri mondiali în ce privește dezvoltarea tehnologiilor cu emisii reduse de dioxid de carbon, inclusiv fisiunea nucleară. Aprovizionarea cu energie a UE trebuie să fie competitivă, iar investițiile sale în cercetare și inovare trebuie să cuprindă întregul lanț de aprovizionare tehnologic, de la materiale până la fabricație.
- 4.17. În ciuda avântului energiei din surse regenerabile, combustibilii fosili (cărbunele) sunt în continuare utilizați pe scară largă în întreaga lume pentru producerea de energie electrică. În pofida eficienței sale scăzute, cărbunele va continua să fie utilizat în UE pentru producerea de energie electrică. Acest lucru va necesita utilizarea unor tehnologii mai eficiente de exploatare a cărbunelui.
- 4.18. CESE constată că UE nu are o părere unanimă în ce privește energia nucleară. Politica sa în domeniul energiei nucleare este eterogenă. Noile reactoare avansate aflate în construcție pot duce la resurrecția sectorului nuclear, astfel încât relansarea programelor nucleare pare să fie o realitate, în ciuda unei scurte ezitări. Timpul va dovedi dacă UE își poate permite sau nu să reducă ponderea energiei nucleare în cadrul mixului energetic, însă deocamdată trebuie mers în continuare pe același drum. Furnizarea de informații cu privire la costurile de funcționare și de asigurare a conformității sistemelor celor mai vechi ar fi utilă pentru viitoarele decizii politice în domeniul energiei nucleare.

Bruxelles, 17 februarie 2016.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Strategia de extindere a UE**[COM(2015) 611 final]**

(2016/C 133/07)

Raportor: domnul Ionuț SIBIAN

La 10 noiembrie 2015, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Strategia de extindere a UE

[COM(2015) 611 final].

Secțiunea pentru relații externe, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 29 ianuarie 2016.

În cea de a 514-a sesiune plenară, care a avut loc la 17 și 18 februarie 2016 (ședința din 18 februarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 170 de voturi pentru, 14 voturi împotriva și 11 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1. Comitetul Economic și Social European (CESE) susține accentul pus de Comisie pe elementele fundamentale din procesul de aderare, respectiv nevoia ca țările candidate să acorde prioritate reformelor privind statul de drept, drepturile fundamentale, funcționarea instituțiilor democratice (inclusiv reforma sistemelor electorale și reforma administrației publice), dezvoltarea economică și consolidarea competitivității. În procesul de monitorizare a progreselor, ar trebui acordată o atenție specială avertismentelor formulate de societatea civilă privind acțiunile și evoluțiile politice care aduc atingere statului de drept și standardelor democratice.

1.2. CESE încurajează ferm Comisia să mențină criteriul referitor la calitatea democrației participative, acesta fiind unul din principalele criterii politice ce trebuie evaluate. Ar trebui întreprinse în continuare acțiuni hotărâte pentru a asigura o activitate sistematică de creare a unor instituții pe deplin operaționale, cu participarea semnificativă a organizațiilor societății civile (OSC). Aceasta va contribui la combaterea riscului de acaparare a statului de către interesele politice, la sporirea gradului de conștientizare a responsabilității tuturor părților interesate implicate și la asigurarea caracterului incluziv și a transparenței în toate procesele de negociere și de reformă.

1.3. Scala de evaluare armonizată utilizată în procesul de raportare și accentul pus atât pe situația actuală, cât și pe progresul înregistrat de fiecare țară, sporesc transparența, permit punerea accentului specific pe domenii prioritare și ar trebui să aibă efecte pozitive asupra sensibilizării cu privire la procesul de aderare. De asemenea, aceasta pregătește terenul pentru un angajament sporit în fiecare țară, având în vedere gama mai largă de aspecte supuse examinării. Trebuie evaluat și contracarat riscul aferent de a distra atenția de la problemele specifice cu care se confruntă țările. Coerența, regularitatea și impactul canalelor de comunicare actuale și ale mecanismelor de consultare între instituțiile UE și țările candidate sunt esențiale în acest sens.

1.4. CESE salută mesajul clar al Comisiei că o societate civilă influentă este o componentă esențială a oricărui sistem democratic și își confirmă sprijinul politic pentru crearea unui mediu propice și mult mai încurajator pentru societatea civilă, care să cuprindă un proces de substanță de consultare a societății civile în elaborarea politicilor. Acesta este un element esențial pentru îndeplinirea criteriilor politice în mod satisfăcător și ar putea, de asemenea, reprezenta un eventual criteriu de referință în cadrul negocierilor de aderare.

1.5. CESE consideră că Comisia, Consiliul și Parlamentul European ar trebui să își intensifice eforturile de comunicare pentru a explica cetățenilor europeni și partenerilor sociali avantajele și provocările politicii de extindere, iar organizațiile societății civile ar trebui să fie parteneri apropiați, implicați în transmiterea mesajelor în acest proces.

1.6. CESE reiterează necesitatea de a spori transparența și caracterul favorabil incluziunii al întregului proces de aderare ⁽¹⁾. Comisia ar trebui să dea exemplu prin facilitarea accesului la documentele de negociere, cum ar fi rapoartele de misiune, avizele experților cu privire la legislația națională, rapoartele TAIEX (asistență tehnică și schimb de informații) și prin diseminarea publică a realizărilor și rezultatelor proiectelor finanțate de UE în regiune. Acest lucru va asigura un mijloc de sensibilizare cu privire la efectele asistenței UE și de valorificare a experiențelor dobândite deja în regiune.

1.7. Comisia ar trebui să asigure o creștere substanțială a sprijinului financiar, inclusiv pentru proiecte din cadrul Facilității pentru societatea civilă, care vizează consolidarea capacității organizațiilor societății civile (inclusiv dezvoltarea expertizei în materie de politică și sprijinul în vederea creșterii capacității de monitorizare) și promovarea profesionalismului și independenței mass-mediei. Cooperarea regională și dezvoltarea de rețele ar trebui sprijinite în continuare, valorificându-se experiențele pozitive din regiune, cu includerea unor instrumente care să faciliteze cooperarea și colaborarea între organizațiile neguvernamentale (ONG-uri) și partenerii sociali (inclusiv organizații de afaceri), având la bază dialogul civic și perspectiva de învățare.

1.8. Consolidarea capacității partenerilor sociali de a participa activ la dialogul social ar trebui să fie o prioritate a programelor de asistență ale UE. Este nevoie de sprijin pentru ca ei să aibă acces la oportunitățile de finanțare și să își poată dezvolta capacitatea de a se implica în mod eficient în toate chestiunile economice, sociale și juridice, inclusiv în cadrul negocierilor de aderare la UE. Ar trebui consolidate structura organizatorică a acestora, comunicarea lor internă și capacitatea de a furniza servicii membrilor.

1.9. CESE solicită consolidarea rolului comitetelor consultative mixte (CCM) ale societății civile. Comitetele consultative mixte ar trebui să încerce să se plaseze în negocieri pe pozițiile neocupate de alte organisme și să se concentreze pe un număr restrâns de domenii. În acest sens, CESE solicită un schimb mai bun de informații între CCM-uri și Comisie, Consiliu și Parlamentul European.

1.10. CESE le solicită autorităților din regiune să sprijine partenerii sociali și alte organizații ale societății civile pe picior de egalitate și să implice îndeaproape acești actori în strategiile lor naționale, în politicile desfășurate și structurile de negociere în vederea aderării la UE, precum și în programarea și punerea în aplicare a proiectelor finanțate de UE. În contextul pregătirii pozițiilor naționale de negociere și al armonizării legislațiilor, ar trebui efectuate regulat evaluări ale impactului reglementărilor, în vederea identificării riscurilor legate de ajustare. Este esențială implicarea actorilor nestatali, inclusiv a comunității de afaceri, a sindicatelor și a reprezentanților grupurilor sociale.

1.11. Toate țările din regiune ar trebui să instituie consilii naționale pentru integrare europeană care să reunească cu regularitate autoritățile politice la nivel înalt și principalele organizații ale societății civile, astfel încât procesul de integrare în UE să fie mai transparent și promovat pe scară mai largă.

⁽¹⁾ Recomandări detaliate sunt incluse în Avizul din 2014 al CESE pe tema „Îmbunătățirea transparenței și a caracterului incluziv al procesului de aderare la Uniunea Europeană” (JO C 451, 16.12.2014, p. 39).

1.12. Nu sunt suficiente evoluțiile pozitive înregistrate în unele țări în ceea ce privește cadrul și mecanismele de dialog și de cooperare între guvern și organizațiile societății civile. Punerea efectivă în aplicare a dispozițiilor legislative, transparența și coerența procesului de consultare ar trebui recunoscute drept priorități de către guvernele naționale, iar progresele înregistrate trebuie monitorizate în mod corespunzător.

1.13. CESE invită autoritățile politice să colaboreze cu organizațiile societății civile în momentul introducerii reformelor și punerii în aplicare a legislației cu privire la aspecte-cheie, cum ar fi gestionarea cazurilor de corupție la nivel înalt, o mai bună supraveghere a procedurilor de achiziții publice și îmbunătățirea cadrului juridic pentru finanțarea partidelor politice. În plus, face apel la țările din regiune să îmbunătățească normele privind libertatea de acces la informații și punerea în practică a acestora, să adopte și să pună în aplicare legi privind avertizarea în interes public și să eficientizeze în practică sistemul de protecție a denunțătorilor. Trebuie sensibilizat publicul cu privire la posibilitățile de raportare a actelor de corupție, iar organizațiile societății civile pot fi un partener de nădejde în acest sens. În plus, ar fi de dorit să fie structurat dialogul social tripartit, cu acordul părților, în vederea monitorizării acordurilor încheiate.

1.14. Autoritățile politice din țările din regiune ar trebui să promoveze și să sprijine funcționarea unor instituții de reglementare puternice și independente, în special a unei instituții a Ombudsmanului după modelul Albaniei și al Serbiei, precum și a instituțiilor responsabile de libertatea accesului la informație, protecția vieții private, combaterea corupției, auditare și alegeri. CESE subliniază că instituția Ombudsmanului poate avea o contribuție decisivă, completând activitatea organizațiilor societății civile active în domeniul drepturilor fundamentale, în special în ce privește protecția minorităților.

1.15. Luând în considerare nivelul foarte ridicat al șomajului în rândul tinerilor în Balcanii de Vest, CESE recomandă extinderea „Garanției UE pentru tineret” la statele candidate din această regiune. „Garanția pentru tineret” ar trebui finanțată din fondurile UE relevante. Ar trebui instituit un sistem dual de învățământ în cooperare cu partenerii sociali, inclusiv cu camerele de comerț și industrie și diverse asociații de întreprinderi.

1.16. Deși UE dorește asumarea unui rol sporit din partea guvernelor în distribuirea fondurilor UE, finanțarea pentru societatea civilă nu ar trebui să fie canalizată în principal prin intermediul autorităților, deoarece ar putea duce la situații în care există un conflict de interese. UE ar trebui să sprijine crearea unor sisteme de finanțare mai independente. Modelele de fundații independente/fonduri pentru sprijinirea societății civile pot fi un mecanism mai adecvat de distribuire a fondurilor UE. Cerințele fundamentale care trebuie urmărite îndeaproape includ: transparența în procesul de alocare și utilizare a fondurilor, tratamentul egal și evitarea conflictelor de interese și/sau a intervenției politice în alocarea fondurilor publice.

1.17. Consolidarea capacității organizațiilor societății civile la nivel național (sub formă de centre de resurse, sprijin pentru coaliții, programe de dezvoltare a expertizei etc.), lărgirea razei de impact a asistenței (în special în afara capitalelor și la organizațiile de la nivel local) și promovarea participării organizațiilor societății civile ar trebui să fie, conform experienței CESE, în continuare priorități de finanțare atât ale Comisiei, cât și ale nivelului național.

2. Evaluarea globală a agendei de extindere și implicarea organizațiilor societății civile

2.1. CESE recunoaște că politica de extindere a UE joacă un rol esențial în ceea ce privește asigurarea păcii, securității și stabilității în Europa. Agenda de extindere din 2015 stabilește pentru prima dată o perspectivă pe termen mediu în domeniul acestei politici. În ciuda mesajului foarte clar că niciuna dintre țările candidate nu va fi pregătită să adere la UE în timpul mandatului actualei Comisii, este esențial ca țările din Balcanii de Vest să beneficieze în continuare de o perspectivă clară a aderării la UE, iar progresele și eforturile lor să fie măsurate, monitorizate și sprijinite, pe baza unor criterii de referință precise, care să se bazeze pe perspectiva a ceea ce vor și trebuie să realizeze aceste țări.

2.2. Includerea societății civile într-o secțiune separată a criteriilor politice în rapoartele de țară și, într-o anumită măsură, integrarea în continuare a rolului societății civile în capitolele de negocieri reprezintă un pas pozitiv. În procesul de monitorizare a progresului și evaluare a situației existente în materie de creare a unui mediu favorabil pentru societatea civilă, Comisia ar trebui să urmărească îndeaproape integrarea orientărilor sale privind sprijinul UE pentru societatea civilă din țările candidate. Orientările ar trebui, de asemenea, să fie un punct de referință și un ghid pentru țările în curs de aderare.

2.3. CESE reafirmă faptul că dialogul social este esențial pentru dezvoltarea economică a Balcanilor de Vest și a UE. Provocările specifice cu care se confruntă partenerii sociali ar trebui luate în considerare în mod mai sistematic și în detaliu în evaluările și rapoartele de țară. Ar trebui acordată o atenție deosebită protejării drepturilor în materie de securitate socială și ocupare a forței de muncă.

2.4. CESE apreciază intenția Comisiei de a pune un accent mai puternic pe ocuparea forței de muncă și provocările de ordin social în cadrul viitoarelor lucrări privind programele de reformă economică elaborate de țările candidate. Organizațiile societății civile ar trebui, de asemenea, să facă parte din acest proces, iar opiniile și cunoștințele de specialitate ar trebui luate în considerare atât la nivel național, cât și la nivelul UE, evitându-se situațiile în care organizațiile societății civile sunt doar informate cu privire la strategiile sau planurile de acțiune care au fost deja decise. Autoritățile naționale ar trebui să fie obligate să asigure implicarea efectivă a organizațiilor societății civile.

2.5. Angajarea societății civile în procesul de aderare se face prin (1) implicarea ei directă în negocierile efective (adică în evaluare, pregătirea pozițiilor naționale și supravegherea evoluțiilor), (2) dialogul social și civil în materie de formulare a politicilor și armonizare legislativă cu *acquis-ul*, (3) participarea la programarea fondurilor de preaderare și (4) monitorizarea independentă a progreselor și efectelor sociale ale proceselor de reformă. Îndeplinirea acestor sarcini presupune un sprijin financiar adecvat, prin intermediul guvernului național și al fondurilor de preaderare ale UE.

2.6. Creșterea nivelului de conștientizare în privința rolului societății civile și includerea partenerilor sociali în procesul de aderare au constituit pentru CESE atât o misiune, cât și o provocare. Într-o serie de țări, guvernele și-au menținut atitudinea negativă față de societatea civilă, motiv pentru care recomandările comitetelor consultative mixte (CCM) au avut un ecou limitat. Cu toate acestea, CCM-urile au creat oportunități privind schimburile directe dintre societatea civilă și funcționarii și politicienii UE și ai țărilor respective, în ciuda faptului că ele au influențat prea puțin politicile guvernamentale. Având în vedere aceste lucruri, CCM-urile ar avea foarte multe de câștigat de pe urma unei susțineri mai ferme din partea Comisiei, Consiliului și Parlamentului European, astfel încât principalele preocupări cu privire la consecințele naționale ale aderării, formulate în urma dialogului civil și social din țările vizate, să se facă auzite în toate forurile de decizie relevante.

2.7. Astfel cum a arătat Comisia, CESE subliniază importanța de a asigura cooperarea regională și de a stimula dezvoltarea economică regională și conectivitatea, acestea fiind elemente esențiale ale acordurilor de stabilizare și de asociere și ale procesului de extindere. În acest scop, s-a înregistrat o evoluție pozitivă în cooperarea regională dintre organizațiile de afaceri ale societății civile, odată cu semnarea Acordului privind Forumul pentru investiții al camerelor de comerț⁽²⁾. Ideea care a stat la baza Forumului pentru investiții al camerelor de comerț este de a implica comunitatea de afaceri din regiune, prin intermediul camerelor de comerț, în punerea în aplicare a proiectelor de importanță pentru prosperitatea economică a țărilor din Balcanii de Vest, în conformitate cu prioritățile Procesului de la Berlin.

⁽²⁾ Forumul pentru investiții al camerelor de comerț, ca organizație nonprofit a camerelor de comerț și industrie de la nivel național din țările din Balcanii de Vest, Slovenia și Croația, a fost constituit cu ocazia Conferinței pentru Balcanii de Vest, desfășurată la Viena în august 2015.

2.8. CESE are motive serioase de îngrijorare din cauza regreselor considerabile din mai multe țări în ceea ce privește libertatea de asociere, de întrunire și de exprimare și independența mass-mediei ⁽³⁾ (în special în Muntenegru, fosta Republică iugoslavă a Macedoniei, Turcia, dar și în Serbia, în ceea ce privește cadrul legislativ pentru libertatea de întrunire). Acestea sunt condiții preliminare pentru instituirea unor democrații solide și dezvoltarea unei societăți civile dinamice. În acest sens, este susținută cu fermitate aplicarea în totalitate a Orientărilor 2014-2020 ale DG Extindere privind dezvoltarea societății civile în țările implicate în procesul de aderare și cele privind sprijinul UE pentru libertatea și integritatea mass-mediei pe aceeași perioadă. O provocare încă prezentă constă însă în identificarea modului în care mass-media poate menține contactul cu publicul din UE, care trebuie și el informat corespunzător cu privire la sensul și dinamica politicii de extindere.

2.9. Rolul organizațiilor societății civile în formularea și monitorizarea politicilor și, în general, în asigurarea unei democrații funcționale este esențial. Atacurile la adresa legitimității și responsabilității organizațiilor societății civile lansate în 2015 (în special la adresa organizațiilor de supraveghere și a organizațiilor independente ale jurnaliștilor care monitorizează îndeaproape procesele politice critice și care denunță fraudele electorale și corupția politică) în unele din țările candidate reprezintă un motiv serios de îngrijorare. Prin urmare, CESE recunoaște necesitatea de a stimula comunicarea și dialogul în cadrul tuturor proceselor și în special de a se stabili contactul cu cetățenii, atât dinspre UE, cât și dinspre țările candidate.

2.10. În ceea ce privește statul de drept și drepturile fundamentale, trebuie pus accentul pe aspectele legate de grupurile dezavantajate și vulnerabile și minorități, în special minoritatea romă. Trebuie să se obțină rezultate clare în acest domeniu, precum și cu privire la progresele în domeniul relațiilor interetnice și cel al protecției și drepturilor minorităților (în domeniul educației, accesului la mass-media, în ceea ce privește folosirea limbilor minorităților în administrația publică etc.).

2.11. CESE a analizat, în avizul său din 10 decembrie 2015 ⁽⁴⁾, propunerea Comisiei pentru o listă a țărilor de origine sigure și susține principiile prevăzute în avizul respectiv. Incluziunea în lista țărilor de origine sigure trebuie să se bazeze pe o evaluare aprofundată. În lumina rapoartelor actuale din mass-media referitoare la returnarea discutabilă a refugiaților în regiunile de criză, tratarea cu responsabilitate a drepturilor acestor refugiați este, de asemenea, relevantă pentru chestiunea țărilor terțe sigure.

2.12. Politica de extindere trebuie să răspundă exhaustiv la provocarea de a-i informa pe cetățenii europeni cu privire la importanța crucială a acesteia pentru securitatea și prosperitatea întregului continent, acest lucru putând contribui la calmarea temerilor pe care perspectiva unei noi extinderi le poate genera, odată cu alte forme de xenofobie, mai ales într-o perioadă de criză economică și în actuala criză a refugiaților.

2.13. Instituțiile UE au pus la punct mai multe canale de consultare a societății civile, în scopul culegerii de dovezi privind evoluția reformelor legate de aderare: corespondență online, consultări anuale ale societății civile la Bruxelles, întâlniri în țările vizate, informări și evenimente publice cu ocazia vizitelor efectuate de reprezentanți ai UE. De asemenea, Comisia s-a arătat receptivă față de rapoartele independente de monitorizare elaborate de organizațiile societății civile. Însă Comisia a mai recunoscut și că a avut o atitudine mult mai proactivă față de ONG-uri decât față de sindicate și de asociațiile de întreprinderi. Prin urmare, CESE face apel la Comisie să-și îmbunătățească abordarea și să ia măsuri suplimentare, în conformitate cu recomandările formulate în avizul CESE „Îmbunătățirea transparenței și a caracterului incluziv al procesului de aderare la Uniunea Europeană” (REX/401).

2.14. Organizațiile societății civile din Balcanii de Vest depun eforturi continue pentru a-și asigura o minimă sustenabilitate financiară. Ele se bazează în principal pe venituri din fonduri din străinătate și de la bugetul de stat, inclusiv încasări din loterii, în timp ce surse alternative de finanțare sunt rareori utilizate. Sprijinul acordat de stat, financiar și nefinanciar, este deseori distribuit prin mecanisme netransparente și este insuficient. Prin urmare, organizațiile societății civile trebuie să-și diversifice constant sursele de finanțare pentru a-și asigura independența financiară și sustenabilitatea. Dacă acestea se bazează pe una sau două resurse financiare, ele devin excesiv de dependente de disponibilitatea acestor resurse, ceea ce nu le furnizează suficiente garanții financiare și autonomie.

⁽³⁾ Rețeaua balcanică pentru dezvoltarea societății civile, „Enabling Environment for Civil Society Development & Progress Reports and Enlargement Strategy 2015 Background Analysis” <http://www.balkanicsd.net/novo/wp-content/uploads/2015/11/202-1-BCSDN-2015-Enlargement-Package-Background-Analysis.pdf>; Human Rights Watch „A Dangerous Profession: Media Under Threat”, 15 iulie 2015, <https://www.hrw.org/node/279063>; Reporterii fără frontiere despre Macedonia <http://en.rsf.org/macedonia.html>

⁽⁴⁾ Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulamente al Parlamentului European și al Consiliului de constituire a unei liste comune la nivelul UE a țărilor de origine sigure în sensul Directivei 2013/32/UE a Parlamentului European și a Consiliului privind procedurile comune de acordare și retragere a protecției internaționale, precum și de modificare a Directivei 2013/32/UE, COM(2015) 452 final (JO C 71, 24.2.2016, p. 82).

2.15. Recunoașterea valorii economice a organizațiilor societății civile în țările candidate presupune colectarea de date semnificative și, chiar mai important, să se întreprindă acțiuni pentru promovarea acestor organizații și sensibilizarea cu privire la rolurile acestora. Datele și statisticile oficiale cu privire la persoanele încadrate în muncă și voluntariat în organizațiile societății civile în țările din Balcanii de Vest rămân limitate. Legislația muncii tratează în continuare organizațiile societății civile în același mod ca pe alți angajatori; cu toate acestea, ele nu sunt incluse în mod suficient în cele politici de ocupare a forței de muncă care creează stimulente pentru potențialii angajatori. Acest tratament discriminatoriu al organizațiilor societății civile se datorează faptului că statul nu recunoaște societatea civilă ca fiind unul dintre sectoarele care generează locuri de muncă. Eforturile recente din partea organizațiilor societății civile de a colecta date și de a evalua obstacolele specifice în fiecare țară ⁽⁵⁾ ar trebui luate în considerare cu atenție de către autoritățile naționale și de Comisie atunci când stabilesc priorități în domeniul statisticilor.

Bruxelles, 18 februarie 2016.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

⁽⁵⁾ Studiul *Economic Value of the Non-Profit Sector in the Countries of the Western Balkans & Turkey* („Valoarea economică a sectorului nonprofit în țările din Balcanii de Vest și Turcia”) realizat de Dubravka Velat și publicat în decembrie 2015 de *Balkan Civil Society Development Network* (BCSDN), este disponibil la adresa: http://www.balkancsd.net/economic-value-of-the-non-profit-sector-in-the-western-balkans-and-turkey/63-12-report-on-the-economic-value-of-the-non-profit-sector-in-the-wbt_final/

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Analiza anuală a creșterii pentru 2016

[COM(2015) 690 final]

și Proiectul de raport comun privind ocuparea forței de muncă care însoțește Comunicarea Comisiei privind Analiza anuală a creșterii pentru 2016

[COM(2015) 700 final]

(2016/C 133/08)

Raportor: domnul Juan MENDOZA CASTRO

La 22 decembrie 2015, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Analiza anuală a creșterii pentru 2016 și Proiectul de raport comun privind ocuparea forței de muncă care însoțește Comunicarea Comisiei privind Analiza anuală a creșterii pentru 2016

[COM(2015) 690 final; COM(2015) 700 final].

Subcomitetul „Analiza anuală a creșterii pe 2016”, instituit în conformitate cu articolul 19 din Regulamentul de procedură și însărcinat cu pregătirea lucrărilor Comitetului, și-a adoptat proiectul de aviz la 12 ianuarie 2016.

În cea de a 514-a sesiune plenară, care a avut loc la 17 și 18 februarie 2016 (ședința din 17 februarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 139 de voturi pentru, 8 voturi împotriva și 11 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1. **Rata înaltă a șomajului persistă** La șapte ani de la începutul crizei, Comitetul își exprimă îngrijorarea cu privire la rata ridicată a șomajului, în special a celui din anumite state membre. Se înregistrează un număr mare de șomeri în rândul tinerilor, de tineri care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare (NEET), precum și de șomeri de largă durată.

1.2. **Analiza anuală a creșterii (AAC) pentru 2016** include mai multe analize, obiective și ținte cu caracter social, însă pentru ca această abordare nouă să fie eficientă, ea nu ar trebui să se bazeze pe repetarea recomandărilor politice din anii precedenți. Pe lângă stimularea investițiilor private la care se referă Comisia, stagnarea economiei și ocuparea forței de muncă necesită creșterea cererii interne și o puternică finanțare publică.

1.3. **Semestrul european.** CESE salută decizia de a consolida monitorizarea obiectivelor Strategiei Europa 2020 și structurarea semestrului în două faze distincte: europeană și națională, întrucât se permite astfel o mai bună delimitare a responsabilităților în îndeplinirea obiectivelor stabilite. De asemenea, este indispensabilă o mai mare coerență între politicile de guvernanță europeană și obiectivele Strategiei Europa 2020.

1.4. Semestrul european ar trebui să ia în considerare realizarea celor 17 obiective de dezvoltare durabilă (ODD) care derivă din Strategia de dezvoltare durabilă 2030 a Organizației Națiunilor Unite.

1.5. **Economia.** Uniunea Europeană înregistrează o redresare moderată, deși valorifică factori pozitivi temporari. Excedentul record provocat de exporturile din zona euro reflectă, printre altele, efectele deprecierei monedei euro. La rândul său, excesul de economisire pe plan național în raport cu investițiile este rezultatul incertitudinilor care planează încă asupra redresării economice și creșterii economice.

1.6. Dată fiind **reducerea drastică a investițiilor**, Ecofin a semnalat că este imperios necesar să se îmbunătățească climatul de investiții, în vederea sprijinirii redresării economice și sporirii productivității și a potențialului de creștere. La rândul său, CESE consideră necesară o reorientare a așa-numitei politici de austeritate în sensul unui angajament mai puternic în favoarea politicilor de creștere ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Ecofin, 15.1.2016.

1.7. Numărul ridicat de **persoane expuse riscului de sărăcie sau excluziune** ridică semne de întrebare cu privire la îndeplinirea unuia dintre marile obiective ale Strategiei Europa 2020.

1.8. Dat fiind marele aflux de refugiați și solicitanți de azil, CESE propune măsuri bazate pe acțiuni comune și solidaritate, respectarea valorilor și a dreptului internațional, egalitatea de tratament și prevalența vieții asupra oricărei abordări întemeiate în principal pe politici de „securitate”. În plus, confirmă că Acordul Schengen reprezintă un pilon fundamental al arhitecturii UE.

2. Recomandările CESE

2.1. AAC pentru 2016 scoate în evidență importanța **investițiilor în ocuparea forței de muncă și politicile sociale**, așa cum a propus CESE, ceea ce impune adoptarea unei abordări ambițioase din partea Comisiei.

2.2. AAC pentru 2016 trebuie să pună accentul pe **consolidarea guvernancei**, pentru a se pune în aplicare în mod eficient marile politici europene de integrare a piețelor și de modernizare a economiei, un bun exemplu în acest sens fiind Pachetul privind guvernarea economică a UE. La rândul lor, cadrele eficiente de guvernare națională trebuie să sporească încrederea, să restabilească rezervele bugetare (*fiscal buffers*) necesare și să evite politicile bugetare prociclice.

2.3. Este esențial să se îmbunătățească **sinergiile** strategiilor de investiții și dezvoltare dintre economiile naționale și economia europeană.

2.4. CESE propune ca, în cadrul priorităților politice, efortul să se concentreze în special asupra a două domenii: **investițiile și ocuparea forței de muncă**.

2.5. Instrumentele **Cadrului financiar multianual și Mecanismul pentru interconectarea Europei** sunt fundamentale pentru depășirea crizei și întoarcerea pe calea creșterii. CESE salută lansarea cu succes a **Planului de investiții pentru Europa** și recomandă în acest sens să se atragă un număr mai mare de investitori instituționali și să se facă mai bine cunoscute posibilitățile de finanțare.

2.6. Este nevoie de „acțiuni imediate” pentru a soluționa **șomajul de lungă durată** (care reprezintă 50 % din total) și șomajul în rândul tinerilor. În plus, Comisia trebuie să prezinte o strategie globală privind **egalitatea de șanse între femei și bărbați** pe piața forței de muncă.

2.7. Investițiile care vizează realizarea tranziției energetice (**Acordul de la Paris**) trebuie să devină o sursă de locuri de muncă și de dezvoltare economică.

2.8. CESE solicită mai multe eforturi concertate pentru combaterea **planificării fiscale agresive, a fraudei și evaziunii fiscale**.

2.9. CESE solicită **implicarea deplină a partenerilor sociali și a altor organizații reprezentative ale societății civile** în politicile sociale și în planurile naționale de reformă, de exemplu prin intermediul consiliilor economice și sociale și al organizațiilor similare. În ceea ce privește propunerea Comisiei de a înființa consiliu național de competitivitate în zona euro, CESE va adopta un aviz separat, în martie 2016. În orice caz, acestea ar trebui să fie pe deplin compatibile cu libertatea negocierii colective și cu mecanismele de participare și dialogul dintre partenerii sociali din fiecare stat membru.

2.10. **Legitimitatea democratică** În condiții de deficit democratic, sunt necesare consolidarea principiilor justiției sociale, aflate la baza arhitecturii Uniunii Europene, și întărirea unei Europe sociale, menite să combată excluziunea socială și să mențină solidaritatea.

3. Introducere

3.1. Potrivit AAC 2016:

— economia Uniunii Europene înregistrează o redresare moderată, deși valorifică factori pozitivi temporari, printre care se numără prețurile scăzute ale petrolului, moneda euro relativ slabă și politicile monetare flexibile;

- prin urmare, politicile ar trebui să vizeze consolidarea redresării și stimularea convergenței către statele membre care au obținut rezultatele cele mai bune;
- se preconizează că ritmul activității se va accelera treptat;
- rezultatele economice și condițiile sociale, precum și punerea în aplicare a reformelor rămân neuniforme la nivelul UE.

3.2. Rămân valabile prioritățile politice anterioare, care vizează crearea unui cadru de echilibru între modificările structurale, soliditatea bugetelor publice și investiții. AAC pentru 2016 prezintă considerații mai specifice legate de piața forței de muncă, munca nedeclarată, integrarea profesională, inegalitatea între femei și bărbați și ocuparea forței de muncă tinere, printre altele.

3.3. Se solicită o administrație publică modernă și eficientă, care este necesară pentru a asigura servicii rapide și de înaltă calitate de care să beneficieze întreprinderile și cetățenii.

3.4. Se pune accentul și pe sporirea calității, independenței și eficienței sistemului judiciar al statelor membre, ca o condiție prealabilă pentru crearea unui mediu favorabil investițiilor și activităților economice.

3.5. Principalele concluzii ale **Proiectului de raport comun privind ocuparea forței de muncă** ar fi: marile decalaje existente între statele membre și progresele lente în ce privește situația socială și ocuparea forței de muncă. Alte concluzii:

- continuitatea reformelor pe piețele forței de muncă;
- sisteme fiscale mai favorabile pentru crearea de locuri de muncă;
- investiții în capitalul uman, prin intermediul educației și formării, care s-au concentrat în principal asupra tinerilor;
- plafonarea continuă a salariilor; și
- eforturi în favoarea ocupării forței de muncă tinere și legate de numărul mare de persoane care nu sunt încadrate profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare NEET).

4. Rata înaltă a șomajului persistă

4.1. La șapte ani de la începutul crizei, CESE își reiterează îngrijorarea cu privire la situația ocupării forței de muncă, care afectează în special anumite state membre din zona euro. În UE, 22,5 milioane de persoane nu dispun de un loc de muncă (17,2 milioane în zona euro) și nu se preconizează o îmbunătățire considerabilă a acestui aspect în următorii doi ani. Pe lângă consecințele sale sociale și economice, acest fapt provoacă, alături de alți factori, nemulțumirea cetățenilor față de proiectul european.

4.2. AAC pentru 2016 include mai multe analize, obiective și ținte cu caracter social. Pentru ca această abordare nouă să fie eficientă și să nu rămână pur teoretică, ea nu trebuie să se bazeze pe repetarea recomandărilor politice din anii precedenți (practic, reforme structurale pe piețele forței de muncă), ci să ofere un adevărat impuls concertat creșterii și ocupării forței de muncă.

4.3. AAC pentru 2016 scoate în evidență importanța **investițiilor în ocuparea forței de muncă și politicile sociale**, așa cum a propus CESE, ceea ce impune adoptarea unei abordări ambițioase din partea Comisiei.

4.4. Pe lângă stimularea investițiilor private, care reprezintă temelia propunerii Comisiei, stagnarea economiei și ocuparea forței de muncă necesită impulsul unei puternice finanțări publice.

5. Semestrul European: consolidarea guvernantei

5.1. AAC 2016 ar trebui să pună accentul pe consolidarea guvernantei, pentru a se pune în aplicare în mod eficient marile politici europene de integrare a piețelor și modernizare a economiei.

5.2. Semestrul european trebuie să progreseze și pe calea dezvoltării Pachetului privind guvernanta economică, revizuit în octombrie 2015. La rândul lor, cadrele eficiente de guvernanta națională trebuie să sporească încrederea, să restabilească rezervele bugetare (*fiscal buffers*) necesare și să evite politicile bugetare prociclice⁽²⁾. Instrumentele financiare ale UE și bugetele naționale trebuie să contribuie la îndeplinirea acestor obiective.

5.3. CESE salută decizia de consolidare a monitorizării obiectivelor Strategiei Europa 2020 în contextul semestrului european, așa cum propuseseră cei cinci președinți⁽³⁾. Pe lângă îmbunătățirea aplicării și monitorizării strategiei existente, se preconizează un proces de dezvoltare a unei viziuni pe termen lung, dincolo de orizontul anului 2020, având în vedere și noile obiective de dezvoltare durabilă convenite de Organizația Națiunilor Unite pentru 2030. Comitetul salută această inițiativă, având în vedere că ea confirmă punctul său de vedere conform căruia UE va trebui să își extindă orizontul de planificare cel puțin până în 2030, pentru a pune în aplicare ODD prin introducerea unei strategii integrate privind viitorul sustenabil al Europei într-o lume globalizată.

5.4. Împărțirea semestrului european în două faze – cea europeană (din noiembrie până în februarie) și cea națională (din februarie până în iunie) delimitează mai bine domeniile de responsabilitate și devine posibilă consultarea aprofundată a partenerilor sociali în ceea ce privește procesele de reformă în Europa.

6. Evoluția economiei

6.1. UE a înregistrat o creștere a PIB-ului real de 1,9 % în 2015 și previziuni de 2,0 % în 2016 și de 2,1 % în 2017⁽⁴⁾, însă există variații semnificative între statele membre.

6.2. CESE atrage atenția asupra faptului că exporturile –care au provocat un excedent record de 3,5 % din PIB în zona euro (1,9 % din PIB în UE-28) – au fost forța motrice a redresării. La nivel agregat, zona euro prezintă un excedent de cont curent care este unul dintre cele mai mari din lume și care se așteaptă să crească din nou în 2015. În timp ce scăderea prețurilor produselor de bază și deprecierea cursului de schimb al monedei euro au contribuit la stimularea balanței comerciale, excedentul reflectă în mare măsură un surplus de economii interne față de investițiile din zona euro⁽⁵⁾. Acest lucru reflectă, de asemenea, incertitudinile care planează încă asupra redresării economice și a creșterii.

6.3. Moderarea salariilor, scăderea prețului petrolului, ratele scăzute ale dobânzilor și evoluția cursului de schimb stimulează competitivitatea economiei europene. Redresarea economică depinde tot mai mult de cererea internă, însă aceasta, la rândul său, este afectată de constrângeri bugetare, de caracterul temporar pronunțat al ocupării forței de muncă, de plafonarea salariilor și de disponibilitatea insuficientă a creditelor pentru familii și întreprinderi, în special pentru IMM-uri.

7. Observații cu privire la Proiectul de raport comun privind ocuparea forței de muncă

7.1. Potrivit Proiectului de raport comun privind ocuparea forței de muncă, o serie de reforme au consolidat mecanismele de stabilire a salariilor pentru a promova convergența alinierii **salariilor** la productivitate și pentru a sprijini venitul disponibil al gospodăriilor, acordând o atenție deosebită **salariilor minime**. Cu toate acestea, CESE atrage atenția asupra faptului că între 2008 și 2015, creșterea salariilor a fost mai mică decât productivitatea în cel puțin optsprezece state membre⁽⁶⁾.

⁽²⁾ A se vedea nota de subsol 1.

⁽³⁾ Finalizarea uniunii economice și monetare europene, 22 iunie 2015. A se vedea și Comunicarea privind măsurile care trebuie întreprinse în vederea finalizării uniunii economice și monetare, COM(2015) 600 final.

⁽⁴⁾ Previziuni din toamna anului 2015.

⁽⁵⁾ Raportul privind mecanismul de alertă pentru 2016, COM(2015) 691 final.

⁽⁶⁾ A se vedea: https://www.etuc.org/sites/www.etuc.org/files/document/files/08-en_ags2015_annex_3_-_wages_as_an_engine_of_growth.pdf

7.2. În 2014, s-a înregistrat o scădere a **costurilor unitare ale muncii** (CUFM) într-o serie de țări din zona euro care sunt deosebit de afectate de criză. În plus, în țările în care piața forței de muncă este în curs de ameliorare, numărul de ore lucrate a început să contribuie în mod pozitiv la evoluția costurilor unitare ale forței de muncă ⁽⁷⁾.

7.3. CESE împărtășește ideea că modernizarea, o mai bună corelare între competențe și nevoile pieței muncii, precum și investițiile continue în **educație și formare**, inclusiv în competențele digitale, sunt esențiale pentru viitorul ocupării forței de muncă, creșterea economică și competitivitatea în UE.

7.4. **Șomajul de lungă durată** reprezintă în prezent 50 % din rata totală a șomajului. Este necesar să se ia „măsuri imediate” împotriva acestei probleme, acordându-i prioritate în politicile de ocupare a forței de muncă. Trebuie acordată, de asemenea, o atenție prioritară **șomajului ridicat în rândul tinerilor și situației tinerilor care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare** (NEET).

7.5. Este semnificativ faptul că recenta analiză a **necorelării competențelor** indică faptul că doar mai puțin de jumătate din dificultățile de recrutare se datorează lipsei reale de competențe, în timp ce aproape o treime poate fi atribuită unui salariu neatractiv.

7.6. Numărul ridicat de persoane **expuse riscului de sărăcie sau de excluziune** în 2014 (24,4 %, adică 122 de milioane de persoane în UE-28) și tendința din ultimii ani ridică numeroase întrebări referitoare la conformitatea cu unul dintre obiectivele esențiale ale Strategiei Europa 2020.

7.7. **Femeile** sunt în continuare subreprezentate pe piața forței de muncă, deși calificările acestora s-au îmbunătățit și chiar le-au depășit pe cele ale bărbaților, în ceea ce privește educația formală. Diferența de 40 % între pensii se explică prin cariere mai scurte și salarii mai mici. Comitetul regretă faptul că AAC pentru 2016 nu face propuneri cu privire la acest aspect. De asemenea, ia act de faptul că Comisia nu a prezentat încă o strategie cuprinzătoare privind **egalitatea de șanse între femei și bărbați**, cu măsuri specifice pentru a ține cont de angajamentele politice și de cerințele societății civile organizate ⁽⁸⁾.

8. Prioritățile politice pentru 2016

8.1. Speranțele legate de ieșirea din criză încă nu au devenit realitate.

8.2. Diferențele profunde din cadrul UE în termeni sociali și economici impun consolidarea convergenței statelor membre în ce privește realizarea obiectivelor din acest domeniu. Este esențial să se îmbunătățească sinergiile strategiilor de investiții și dezvoltare dintre economiile naționale și economia europeană.

8.3. În cadrul priorităților politice, CESE subliniază două dintre ele: investițiile și ocuparea forței de muncă.

8.4. Relansarea investițiilor: o necesitate urgentă

8.4.1. Dată fiind reducerea drastică a investițiilor, este imperios necesar să se îmbunătățească climatul de investiții, în vederea sprijinirii redresării economice și sporirii productivității și a potențialului de creștere ⁽⁹⁾. La rândul său, CESE consideră necesară o reorientare a așa-numitei politici de austeritate în sensul unui angajament mai puternic în favoarea politicilor de creștere.

8.4.2. Instrumentele **Cadrului financiar multianual** (fonduri structurale și de investiții, printre altele) sunt fundamentale pentru depășirea crizei și revenirea la o traiectorie de creștere durabilă și, în special **Mecanismul pentru interconectarea Europei**, cu scopul de a construi rețele de infrastructură transeuropene de transporturi, telecomunicații și energie.

⁽⁷⁾ A se vedea nota de subsol 5.

⁽⁸⁾ A se vedea: Monserrat Mir – *Why is the Commission ignoring women?* <http://www.euractiv.com/sections/social-europe-jobs/why-commission-annoying-half-population-320379>

⁽⁹⁾ A se vedea nota de subsol 1.

8.4.3. **Planul de investiții pentru Europa** – un pas pe calea cea bună care trebuie completat cu alte măsuri – a început bine întrucât, potrivit BEI, totalul investițiilor promovate în 2015 va ajunge la 50 de miliarde EUR, iar printre beneficiarii proiectelor de investiții finanțate de FEIS se vor număra 71 000 de IMM-uri și de întreprinderi cu capital mediu. Pentru îndeplinirea obiectivului de investiții de 315 miliarde EUR până în 2017, este nevoie:

- să se atragă mai mulți investitori instituționali (din UE și din afară). Până în prezent, doar nouă state membre și-au adus contribuția și printre ele nu se află câteva dintre cele care au cea mai mare nevoie de modernizarea structurii economice;
- de sensibilizare în ce privește posibilităților de finanțare oferite de FEIS, dat fiind că, în anumite cazuri, ele nu sunt suficient cunoscute de autoritățile publice și de investitorii privați.

8.4.4. Peste jumătate din proiectele FEIS vizează eficiența energetică, energiilor regenerabile și inovarea. Punerea în aplicare a **Acordului de la Paris** pentru tranziția de la economiile mari consumatoare de resurse și energii fosile către modele economice cu emisii și amprente reduse de dioxid de carbon reprezintă o provocare imensă pentru UE, care trebuie să-și reducă drastic emisiile. Investițiile care vizează realizarea tranziției energetice reprezintă o sursă de locuri de muncă și de dezvoltare economică. În plus, ele devin o forță motrice esențială pentru scăderea prețului energiei cu efecte sociale și economice pozitive.

8.4.5. Comitetul este de acord cu ideea că **finanțarea economiei reale** s-a îmbunătățit semnificativ, deși persistă diferențele între statele membre. Această problemă afectează însă în special IMM-urile, care sunt foarte dependente de creditele bancare. Uniunea piețelor de capital, una dintre cele mai mari inițiative ale UE, trebuie să vizeze în principal înlesnirea accesului IMM-urilor la finanțare ⁽¹⁰⁾.

8.4.6. **Investirea în capitalul uman.** CESE deplânge scăderea cheltuielilor publice destinate educației ⁽¹¹⁾, dat fiind că Europa necesită o forță de muncă bine formată și calificată pentru a-și atinge potențialul economic. Măsurile de reformă ar trebui să vizeze atât creșterea nivelului de cunoștințe, calificări și competențe, cât și depășirea decalajului crescând între persoanele cu slabe calificări și cele cu înalte calificări.

8.5. Stimularea ocupării forței de muncă, a politicilor sociale favorabile incluziunii și a creșterii economice durabile

8.5.1. **Sectoarele inovatoare** au un potențial ridicat în ce privește crearea de locuri de muncă. Ele sunt beneficiarii politicilor europene de integrare a piețelor și de modernizare a economiei (Agenda digitală, piața internă a energiei, cadrul pentru sectorul audiovizual, piața telecomunicațiilor).

8.5.2. **Ocuparea stabilă a forței de muncă** este fundamentală pentru redresarea economică, însă se observă o profundă segmentare a acestei piețe ⁽¹²⁾. Trebuie conciliate necesitățile de adaptare la o piață a muncii care se schimbă radical cu siguranță la locul de muncă, identificarea lucrătorului cu întreprinderea și dezvoltarea capacităților acestuia.

8.5.3. CESE a scos în evidență deja faptul că conceptul de „**flexicuritate**” – pe care Comisia îl prezintă din nou în AAC 2016 – nu înseamnă o diminuare unilaterală și ilegală a drepturilor lucrătorilor, ci o structură a legislației muncii, sisteme de protecție a locurilor de muncă și, în acord cu partenerii sociali, practici de negociere colectivă, pentru a garanta un echilibru optim între flexibilitate și securitate în toate relațiile profesionale și pentru a oferi o securitate adecvată lucrătorilor în toate modalitățile de contract, în vederea abordării piețelor forței de muncă segmentate ⁽¹³⁾.

⁽¹⁰⁾ A se vedea: <http://www.savings-banks.com/press/positions/Pages/Common-position-on-Capital-Markets-Union-.aspx>

⁽¹¹⁾ COM(2015) 700 final.

⁽¹²⁾ A se vedea nota de subsol 11.

⁽¹³⁾ JO C 211, 19.8.2008, p. 48.

8.5.4. CESE consideră ca fiind pozitive:

- decizia Eurogrupului de a analiza **presiunea fiscală asupra muncii**, în vederea reducerii piedicilor în calea investițiilor și a creării de locuri de muncă⁽¹⁴⁾, subliniind că ecologizarea sistemelor fiscale, în special asigurând recompensarea activităților cu emisii și amprente reduse de dioxid de carbon în raport cu activitățile mari consumatoare de resurse și de energie, este esențială pentru a face ca economia europeană să devină mai durabilă;
- propunerile destinate să **îmbunătățească piețele de produse și servicii și mediul de afaceri**, precum și, în special, propunerile referitoare la comerțul cu amănuntul;
- propunerile referitoare la **achizițiile publice** (care reprezintă 19 % din PIB-ul UE) care vizează sporirea transparenței, îmbunătățirea eficienței administrației, sporirea utilizării achizițiilor publice electronice și lupta împotriva corupției.

8.5.5. Comitetul a sprijinit tranziția către o economie ecologică⁽¹⁵⁾; el salută principiul unei economii circulare și, în prezent, evaluează avantajele și dezavantajele Pachetului privind economia circulară, prezentat de Comisie în decembrie 2015.

8.5.6. CESE subliniază rolul important pe care ar trebui să-l joace semestrul european și analiza anuală a creșterii pentru a garanta monitorizarea politicilor de creștere durabilă. În ultimii ani, Comisia a început să includă în analiza anuală a creșterii și în recomandările specifice fiecărei țări și chestiuni de mediu. Comitetul regretă că Comisia pare să fi abandonat această abordare („ecologizarea semestrului european”) în cadrul actualei AAC și solicită Comisiei să reia, în cadrul semestrului european, evaluarea tranziției către o economie circulară și cu emisii scăzute de dioxid de carbon ca factor decisiv pentru prosperitatea, competitivitatea și reziliența economică pe termen lung.

9. Alte acțiuni

9.1. Politici bugetare responsabile

9.1.1. În ultimii ani, UE și în statele membre au adoptat o serie amplă de măsuri (Uniunea bancară, reforme structurale, printre altele), în cadrul **Pactului de stabilitate și creștere**. În consecință, s-au înregistrat progrese în corectarea dezechilibrelor macroeconomice. Într-un context de inflație foarte scăzută (0 % în 2015 și o previziune de 1,7 % în 2017), s-a înregistrat o reducere semnificativă a deficitului public [2,5 % din PIB în prezent, previziune de 1,6 % din PIB în 2017⁽¹⁶⁾]. Măsurile care vizează reducerea nivelului ridicat al datoriei publice (86,8 % din PIB) și a îndatorării private (în cazul gospodăriilor: 57,9 %, al societăților nefinanciare: 79,5 %) presupun restricții în calea investițiilor și a consumului.

9.1.2. **Îmbunătățirea eficacității și a echității regimurilor fiscale** CESE este de acord cu eliminarea **favorizării îndatorării** în cadrul sistemului de impozitare (*debt bias*), care nu se justifică, așa cum s-a recomandat în rapoartele FMI. Acest lucru va stimula canalele de finanțare alternative la creditul bancar, fiind vorba în special de piețele de capital.

9.1.3. CESE apreciază inițiativele Comisiei referitoare la localizarea activității economice și la pachetul de măsuri privind transparența bugetară. Trebuie să existe o acțiune concertată mai amplă a autorităților naționale și europene în vederea eliminării paradisurilor fiscale și a combaterii **planificării fiscale agresive, a fraudei și evaziunii fiscale**, care provoacă pierderi estimate la o mie de miliarde EUR în UE⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁴⁾ Declarația Eurogrupului privind agenda de reforme structurale – discuții tematice privind creșterea economică și ocuparea forței de muncă: analiza comparativă a sarcinilor fiscale asupra muncii, 638/15, 12.9.2015.

⁽¹⁵⁾ JO C 230, 14.7.2015, p. 99.

⁽¹⁶⁾ A se vedea nota de subsol 4.

⁽¹⁷⁾ http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/tax_fraud_evasion/missing-part_en.htm

9.2. Evoluția demografică și efectele sale asupra sistemelor de pensii și de sănătate

9.2.1. Statele membre ale UE au adoptat măsuri referitoare la **sistemele publice de pensii**, destinate, pe de o parte, să atenueze consecințele sociale ale crizei și, pe de altă parte, să îmbunătățească viabilitatea acestora pe termen lung. Acestea din urmă au constat din măsuri de austeritate, cum ar fi creșterea vârstei de pensionare și corelarea strictă între cotizații și alocații, printre altele. Planurile private de pensii joacă un rol social important, așa cum a declarat Comitetul ⁽¹⁸⁾, însă nu trebuie considerate simple instrumente financiare.

9.2.2. CESE este de acord cu necesitatea stabilirii unei baze viabile de finanțare a **sistemelor de sănătate**. Pentru a asigura cel mai înalt nivel de bunăstare pentru cetățenii Uniunii, aceste sisteme trebuie să se întemeieze pe principiile și valorile pe care se întemeiază dimensiunea socială a Europei, precum universalitatea, accesibilitatea, echitatea și solidaritatea ⁽¹⁹⁾.

9.3. Refugiații și solicitanții de azil

9.3.1. În vederea creării unui consens social necesar în întreaga Europă, este esențial să se respecte pe deplin egalitatea de tratament și drepturile sociale ale cetățenilor UE și ale refugiaților în Europa, acordând o atenție deosebită celor mai vulnerabili dintre ei. Investițiile timpurii în integrarea refugiaților în societate și pe piața forței de muncă sunt importante pentru a-i ajuta pe refugiați să-și reconstruiască viața, reducând în același timp la minimum potențialele conflicte cu populația locală și evitând costuri mai mari în viitor.

9.3.2. CESE speră ca acest mecanism de transfer în situații de criză să ajute UE să evolueze, în baza unui consens, către un sistem solid și suficient de flexibil pentru a face față provocărilor ce derivă din migrație în diferitele ei forme.

9.3.3. Comisia Europeană și celelalte instituții ale UE trebuie să sprijine în mod activ guvernele statelor membre, astfel încât să se asigure condiții adecvate și o perspectivă pentru integrarea solicitanților de azil transferați. Este deosebit de important să se precizeze, în acest context, că cheltuielile statelor membre pentru primirea și integrarea solicitanților de azil și a refugiaților nu reprezintă costuri de durată sau cheltuieli structurale și, prin urmare, nu trebuie să fie incluse în calcularea deficitelor bugetare structurale.

9.3.4. CESE confirmă că Acordul Schengen reprezintă un pilon fundamental al arhitecturii UE ⁽²⁰⁾.

9.4. Participarea societății civile

9.4.1. CESE consideră că este indispensabilă **implicarea partenerilor sociali** în politicile sociale și economice, ca o condiție pentru eficiența sporită a acestora.

9.4.2. **Programele naționale de reformă** (PNR) ar trebui să dispună de forumuri de discuție, în special consiliile economice și sociale. Cu toate acestea, constată că, în anumite state membre, această implicare nu are loc.

9.4.3. Dacă vor fi înființate consilii naționale de competitivitate, în conformitate cu recomandările Comisiei, acestea trebuie să fie pe deplin compatibile cu libertatea negocierii colective și cu mecanismele de participare și dialog dintre partenerii sociali din fiecare stat membru. Un aviz al CESE pe această temă va fi adoptat în martie 2016.

9.5. Legitimitatea democratică

9.5.1. Din cauza deficitului democratic, a scăzut încrederea în idealul european. Comitetul subliniază necesitatea de a recupera încrederea cetățenilor și de a reconstrui viziunea unei Europe sociale, ceea ce va consolida și va sprijini legitimitatea socială a construcției europene.

9.5.2. Atât teoretic cât și practic, Uniunea Europeană nu dispune nici pe departe de suficientă legitimitate socială. Polemica în ce privește „deficitul democratic” al Uniunii rămâne de actualitate, producându-se în același timp o deplasare semantică a conceptului de „deficit democratic” către „deficit de justiție” și „deficit de legitimitate”, în sens larg. Sunt necesare consolidarea principiilor justiției sociale, aflate la baza arhitecturii Uniunii Europene, și întărirea unei Europe sociale, menite să combată excluziunea socială și să mențină solidaritatea.

Bruxelles, 17 februarie 2016.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

⁽¹⁸⁾ JO C 451, 16.12.2014, p. 106.

⁽¹⁹⁾ JO C 242, 23.7.2015, p. 48.

⁽²⁰⁾ A se vedea CESE: Frontex (JO C 44, 11.2.2011, p. 162); Migrația (JO C 248, 25.8.2011, p. 135); O Europă deschisă și sigură (JO C 451, 16.12.2014, p. 96); Rezoluția din 10.12.2015 (JO C 71, 24.2.2016, p. 1).

ANEXĂ

Următorul punct din avizul subcomitetului, care a fost înlocuit cu textul unui amendament adoptat de Adunare, a obținut cel puțin o pătrime din voturile exprimate [articolul 54 alineatul (4) din Regulamentul de procedură]:

Punctul 9.4.3

„Dacă vor fi înființate consilii naționale de competitivitate, în conformitate cu recomandările Comisiei, acestea trebuie să fie pe deplin compatibile cu libertatea negocierii colective și cu mecanismele de participare și dialog dintre partenerii sociali din fiecare stat membru. Un aviz al CESE pe această temă va fi adoptat în martie 2016.”

Rezultatul votului

Voturi pentru: 103

Voturi împotriva: 54

Abțineri: 10

ISSN 1977-1029 (ediție electronică)
ISSN 1830-3668 (ediție tipărită)

Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene
2985 Luxemburg
LUXEMBURG

RO